د ریـاست الـوزراء
اقتصادي معاونیت

میاشتنۍ

کـنـه ۶

دوهم کال - ۱۴۴۵ صفرالمظفر

آبادي

- ترکیې ته د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال سفر
- د کابل ښار تر ځمکه لاندې اوبو کمښت؛ لاملونه او حل‌لارې
- اهمیت شاهراه ها و سرک ها و کارکرد امارت اسلامی

گرانو هېوادوالو!

په افغانستان کې نوي سیاسي تحول دې ته لار هواره کړه چې د افغانستان خلک له سیاسي، نظامي، اقتصادي او فرهنګي نظره خپلې ټولې چارې په خپلواکه توګه په لاس کې واخلي.

د سیاسي ثبات تر رامنځته کېدو وروسته اقتصادي وده او پرمختګ مهمه او حیاتي موضوع ګڼل کېږي، چې د یوه هېواد په بیارغونه او ښېرازۍ کې رول لري، ترڅو خلک له فقر، بېکارۍ او تنګلاسۍ څخه وژغوري. په همدې توګه د افغانستان د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت په ټول توان هڅه کوي، چې د خپل ولس اقتصادي ستونزو ته د پای ټکی کېږدي او د هېواد اقتصاد د بهرنیو مرستو پر ځای یوازې پر خپلو پرېمانه کورنیو سرچینو متکي کړي.

الحاج ملا عبدالغني برادر اخوند

@FDPM_AFG
dpmea.gov.af
@FDPM_AFG

د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت
د مطبوعاتو ریاست

بسم الله الرحمن الرحيم

آبادي

۶ گڼه

د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت
میاشتنۍ

د امتیاز خاوند: د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت

کتنپلاوی: مولوي سید علي، مولوي ذبیح الله، مولوي عبدالله عزام، امان الله حنیفي او فضل ولي شیراني

مسئول مدیر: مولوي محمد آصف

مرستیال: احمدشاه راشد

ډیزاینر: عطاءالرحمن سعید

فوټوژورنالیست: سید عشرت رحمتي

چاپ: بهیر مطبعه

پته: مرمرینه ماڼۍ، ملک اصغر څلورلارې، کابل

ټیلیفون: 0202107500

برېښنالیک:media@dpmea.gov.af

وېبپاڼه: dpmea.gov.af

- د مجلې له مقالو او انځورونو څخه ګټه اخیستنه د سرچینې په ذکر کولو سره جواز لري.
- استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مآخذ مجاز است.

لړلیک

سـرلـیـکـنـه ۱

د اقتصادي او ملي تدارکاتو کمېسیونونو غونډې ۲- ۱۰

اعلامیه معاونیت اقتصادی در پیوند به ... ۱۱

د پـروژو پـرانیستـه ۱۲- ۲۲

لیدنې او سفرونه ۲۳- ۳۱

د اقتصادي موضوعاتو اړوند مقالې ۳۲- ۴۶

د محترم ملا عبدالغني برادر اخوند پیغامونه ۴۷- ۴۸

انـګلیسـي بـرخـه ۴۹- ۵۶

سرليکنه

د اسلامي امارت د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په دې وروستيو کې ترکيې هېواد ته سفر وکړ. په دې سفر کې نوموړي د ترکيې د بهرنيو چارو وزير هاکان فيدان، د ترکيې د بهرنۍ سوداګرۍ بورډ (DEIK) له رئيس نايل اولپک او د دغه هېواد د سوداګرۍ له وزير عمر بولات سره وکتل. دغه راز يې په دغه هېواد کې د مېشتو افغان پانګوالو له لوري په جوړ شوي کنفرانس او د افغانستان د سوداګرۍ او صنعت خونې او د ترکيې د صنعت‌کارانو او سوداګرو د غير دولتي ټولنې موسياد (MUSIAD) له لوري په جوړه شوې غونډه کې ګډون هم وکړ. د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال له يادو چارواکو سره پر دوه اړخيزو اقتصادي اړيکو او دغه راز په افغانستان کې د پانګونې له پاره د شته فرصتونو په اړه هر اړخيزې خبرې وکړې چې د ترکي چارواکو له لوري په افغانستان کې د پانګونې په برخه کې د ترکي پانګوالو د هڅونې ډاډ ورکړل شو. په همدې ډول د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال په جوړو شويو غونډو کې له افغان او ترکي پانګوالو وغوښتل چې دا مهال افغانستان د پانګونې له پاره تر ټولو مناسب ځای دی او پانګوال له کومې ستونزې پرته کولای شي پانګونه وکړي.

هغه اهميت ته په کتو سره چې اقتصاد په نړيوالو اړيکو او تحولاتو کې پيدا کړی دی، هېوادونه هڅې کوي تر څو يو له بل سره خپلمنځي اقتصادي او سوداګريزې اړيکي نږدې کړي. د افغانستان اسلامي امارت هم له وروستيو سياسي تحولاتو وروسته پر دې توانيدلی چې د ګاونډيو په ګډون د سيمې او يو شمېر نورو هېوادونو سره خپلو سوداګريزو او اقتصادي اړيکو ته پراختيا ورکړي. دا چې افغانستان ښه اقتصادي ظرفيت لري؛ نو له دې امله کولای شي لومړی خپله او بيا د يادو هېوادونو ترمنځ د اقتصادي اړيکو ترڅنګ د سوداګرۍ د پرمختګ په برخه کې مهم رول ترسره کړي. اسلامي امارت دې اهميت ته په کتو هڅه پيل کړې ده چې د افغانستان له جيوپولېټيک او جيو ايکونوميک موقعيت څخه هم په خپله او هم د ګاونډيو او سيمې هېوادونو په ګټه استفاده وکړي. په دې برخه کې اسلامي امارت ته تر ټولو مهمه داده چې په افغانستان کې د پانګونې له پاره د موجوده فرصتونو څخه کار واخلي او په دې برخه کې د کورنيو پانګوالو ترڅنګ بهرني پانګوال هم پانګونې ته وهڅوي. د پانګونې په برکت افغانستان کولای شي د سوداګرۍ د پراختيا ترڅنګ په اقتصادي برخه کې پرمختګ وکړي.

ترکيې ته د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د سفر موخه هم دا وه چې هلته مېشت افغان او ورسره ترکي پانګوال دې ته وهڅوي چې په افغانستان کې د کانونو، برېښنا، مخابراتو، کرنې، صنعت او دې ته ورته نورو سکټورونو کې پانګونه وکړي. ځکه اوسمهال په افغانستان کې د پانګونې له پاره فرصتونه هم شته او امکانات يې هم برابر شوي دي. هيله داده چې دغه پانګوال به له دې موقع ګټه پورته کړي او دلته به پانګونه وکړي. که چېرې په پورتنيو سکټورونو کې پانګونه وشي، نو له يوه لوري به دغه سکټورونه پراختيا ومومي او له بل لوري به د هېواد د اقتصادي پرمختګ ترڅنګ سوداګري او ترانزيټ هم وغوړېږي. په دې سره به هېواد د اقتصاد په برخه کې خپلواک او افغانستان به د اسلامي امارت تر چتر لاندې نور دې ته اړ نه وي چې د اقتصادي ستونزو د هوارۍ له پاره نورو نړۍ ته لاس اوږد کړي.

د اقتصادي
او ملي تدارکاتو کمېسیونو
غونډې

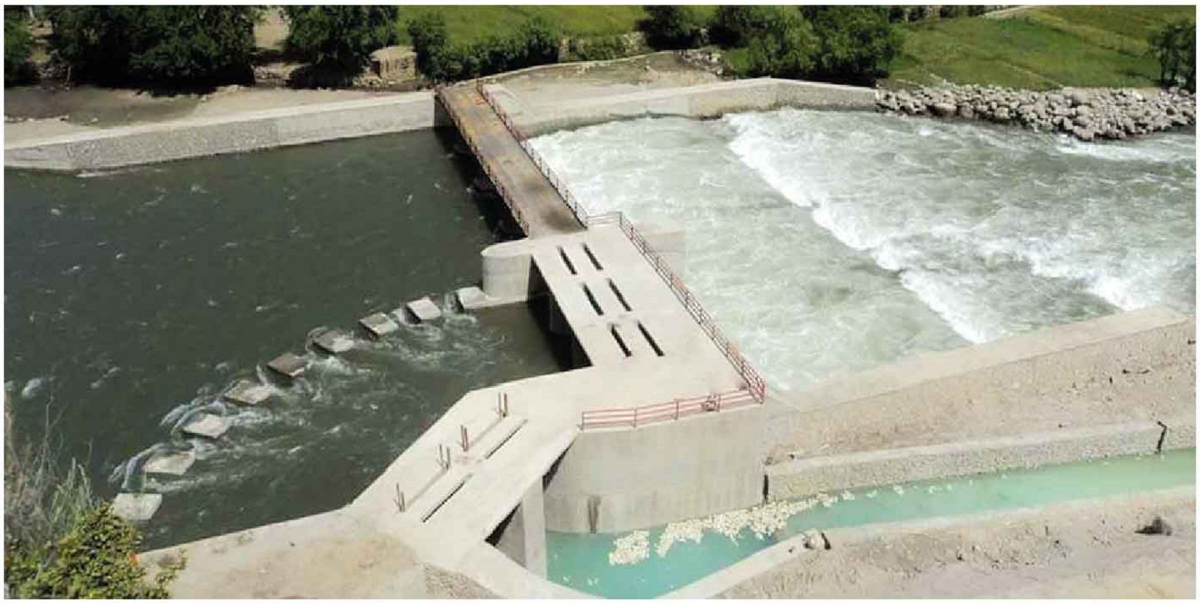

اقتصادي کمېسیون؛

د کنړ ولایت ماڼوګي ولسوالۍ برېښنا بند پاتې چارې دې په ټاکلې موده کې بشپړې شي

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ د اقتصادي کمېسیون نوبتي غونډه په مرمرینه ماڼۍ کې ترسره او له اجنډا سره سم پر ټاکل شوو موضوعاتو بحث وشو. په غونډه کې تر هراړخیز بحث وروسته پرېکړه وشوه چې د کنړ ولایت د ماڼوګي ولسوالۍ د برېښنا بند د پاتې چارو د بشپړولو لپاره به د مالیې وزارت د قراردادي شرکت پاتې انوایس ورکوي او قراردادي شرکت مکلف دی چې د یاد انوایس له اخیستلو سره سم د خپلو مقروضینو پیسې هم ورکړي. د کنړ ولایت د ماڼوګي ولسوالۍ برېښنا بند کارونه ۹۷,۷ سلنه ترسره شوي او پاتې هغه به یې هم په نږدې راتلونکي کې بشپړ شي. دغه بند د ۲,۱ مېګاواټه برېښنا د تولید ظرفیت لري چې ۴۰۰۰ کورنیو ته به د اړتیا وړ برېښنا برابره کړي. د اقتصادي کمېسیون له لوري د صنعت او سوداګرۍ وزارت په مشرۍ؛ د کرنې، اوبو لګولو او مالدارۍ، د کور او ښار جوړولو او اقتصاد وزارتونو څخه ګډې جوړې شوې کمېټې ته دنده وسپارل شوه، چې د بوستان سبز کرنیز او مالدارۍ شرکت د بېرته فعالولو او حقوقي حیثیت معلومولو په اړه د دغه شرکت له ونډه‌والو سره ناستې وکړي او که چېرې ونډه‌وال نشي حاضرېدی، د هغوی له قانوني صلاحیت لرونکو استازو سره دې ناستې ترسره او د بېرته فعالولو لپاره یې دې جدي هڅې وشي.

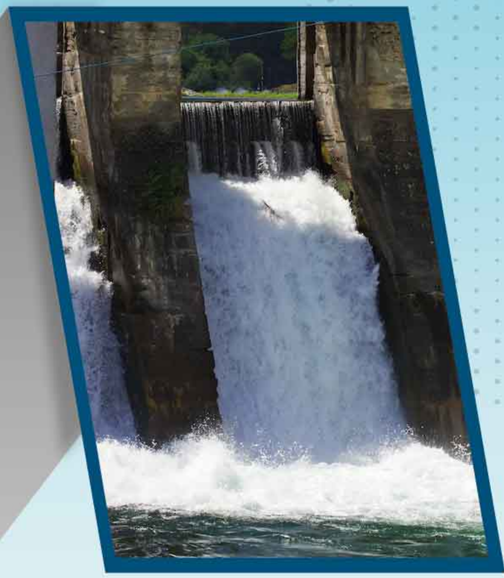

د اقتصادي کمېسیون نوبتي غونډه ترسره او له اجنډا سره سم پر ټاکل شوو موضوعاتو بحث وشو

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ د اقتصادي کمېسیون نوبتي غونډه د روان لمریز کال د اسد میاشتې په ۷مه نېټه د شنبې په ورځ په مرمرینه ماڼۍ کې ترسره او له اجنډا سره سم پر ټاکل شوو موضوعاتو بحث وشو. د اقتصادي کمېسیون په یاده نوبتي غونډه کې د اوبو او انرژۍ وزارت په مشرۍ؛ مالیې وزارت، کانونو او پټرولیم وزارت، صنعت او سوداګرۍ وزارت او ملي پراختیا شرکت څخه جوړې شوې ګډې کمېټې ته دنده وسپارل شوه، څو د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله د حکم مطابق د کانونو په بدل کې د سرپل ولایت د سلطان ابراهیم بند او همدارنګه د ارزګان ولایت د چینارتو ولسوالۍ اړوند د آغا جان بند د جوړولو لپاره عملي تګلاره جوړه او د نهایي تصمیم په موخه یې د اقتصادي کمېسیون راتلونکي مجلس ته وړاندې کړي. د سلطان ابراهیم او آغا جان بندونو د جوړولو قرارداد د ملي پراختیا شرکت سره شوی، چې په نږدې راتلونکي کې به یې چارې پیل شي.

همدارنګه په غونډه کې تر هر اړخیز بحث وروسته پرېکړه وشوه، چې د فراه، هرات او نیمروز ولایتونو په بندرونو کې ترانشیپ بند دی او نفتي توکي به یوازې د ترانزیټ له لارې افغانستان ته واردېږي. د اقتصادي کمېسیون د پرېکړې پر اساس، افغان ترانسپورټي ټانکرونه کولای شي افغانستان ته د نفتي توکو ترانزیټ ترسره کړي.

د غونډې په پای کې د عدلیې وزارت او د مالیې وزارت د عوایدو لوی ریاست له لوري د عوایدو د زیاتوالي او ښه مدیریت په موخه جوړه شوې طرحه منظور شوه. په دغه طرحه کې د عدلیې وزارت د شته عایداتي منابعو د بیا را ژوندي کولو لپاره تګلاره ترتیب شوې او همدا راز د دغه وزارت په چوکاټ کې ۱۴ نوي عایداتي منابع لټول شوي، چې له مخې به یې د عدلیې وزارت په کلنیو عوایدو کې د پام وړ زیاتوالی راشي.

د هرات ولایت د غوریانو ولسوالۍ د **اوسپنې کان** د څلورو بلاکونو او همدا راز د غور ولایت د تولک ولسوالۍ د **سرپو کان** د یو بلاک د استخراج او پروسس ګټونکي شرکتونه اعلان شول

د افغانستان اسلامي امارت د اقتصادي کمېسیون په لارښوونه د کانونو او پټرولیم وزارت له لوري د هرات ولایت د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان څلور بلاکونه د استخراج لپاره آزادې داوطلبۍ ته وړاندې شوي وو، چې د هراړخیزې او شفافې پروسې له ترسره کېدو وروسته یې لاندې شرکتونه ګټونکي اعلان شول:

۱
وطن درخشان شرکت چې آذاران صنعتي سازه ایراني شرکت یې ۷۰ سلنه ونډوال دی، د ۶۴،۶ نمرو په اخیستلو سره د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان د لومړي بلاک ګټونکی دی.

۲
ساحل شرق میانه شرکت چې دره نور افغاني شرکت او ایپکول ترکي شرکت یې هر یو ۱۵ سلنه ونډوال دي، د ۶۱ نمرو په اخیستلو سره د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان د دوهم بلاک ګټونکی دی.

۳
شمش ملي شرکت چې GBM او AD Resources انګلستاني شرکتونه یې ۳۵ سلنه ونډوال دي، د ۶۸،۵ نمرو په اخیستلو سره د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان د درېیم بلاک ګټونکی دی.

۴
باختر فولاد شرکت چې احیای سپاهان او پارسیان ایراني شرکتونه یې ۴۹ سلنه ونډوال دي، د ۶۰،۵۰ نمرو په اخیستلو سره د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان د څلورم بلاک ګټونکی دی.

د یادو بلاکونو د ګټونکو شرکتونو ډېره ونډه افغان شرکتونه جوړوي چې له بهرنیو شرکتونو سره به په ګډه دغه بلاکونه په مسلکي ډول استخراج او پروسس به یې په کور دننه ترسره کوي.

د غور ولایت د تولک ولسوالۍ د سرپو کان له څلورو بلاکونو څخه د یو بلاک ګټونکی افغان انوېسټ شرکت دی چې دوی ته په قرارداد ورکول کېږي. ددې کان عواید به په عام‌المنفعه پروژو کې په مصرف رسېږي، چې ډېره برخه به یې په کور دننه د برېښنا تولید او ورسره اړوند چارو ته ځانګړې کېږي.

د یادونې وړ ده، چې لسګونو شرکتونو د داوطلبۍ په آزاده پروسه کې ګډون کړی و، چې د کانونو او پټرولیم وزارت له لوري د جوړو شویو تخنیکي کمېټو سربېره د ریاست الوزراء اقتصادي معاونیت په لارښوونه د بین الوزارتي کمېټو استازیو په ګډون د ټولو ګډون کوونکو شرکتونو پروپوزلونه ارزول شوي دي، چې د کانونو او پټرولیم وزارت د پروپوزلونو د ارزونې کمېټې د معیارونو په پام کې نیولو سره له یوې شفافې پروسې وروسته پورته ذکر شوي شرکتونه ګټونکي اعلان شول.

همدارنګه له داوطلبۍ وروسته ټولو هغو شرکتونو چې د داوطلبۍ د لېوالتیا د څرګندولو غوښتنې او د پروپوزل غوښتنې مرحلو کې یې ګډون کړی و، د داوطلبۍ د پروسې پر څرنګوالي او د پروپوزلونو د ارزونې پر پروسې باندې نیوکې درلودې؛ د دوی شکایتونو ته د رسېدنې په موخه د ریاست‌الوزراء اقتصادي معاونیت لخوا د اقتصاد وزارت په مشرۍ بله تخنیکي کمېټه وټاکل شوه. دې کمېټې د خپل کار په جریان کې له ټولو اعتراض کوونکو شرکتونو د دوی شکایتونه په کتبي ډول وغوښتل، چې د کانونو او پټرولیم وزارت د پروپوزلونو د ارزونې کمېټې لخوا ورته ځوابونه وویل شول او د دوی قناعت حاصل شو.

د هرات ولایت د غوریانو ولسوالۍ د اوسپنې کان د څلورو بلاکونو او همدا راز د غور ولایت د تولک ولسوالۍ د سرپو کان د یو بلاک د قراردادونو منظوري عالیقدر امیرالمؤمنین شیخ الحدیث مولوي هبة الله آخندزاده (حفظه الله) ورکړې ده او د دې کانونو د داوطلبۍ او قرارداد تفصیلي معلومات وخت پر وخت د افغانستان اسلامي امارت د مشرتابه له دفتر سره هم شریک شوي دي.

کمیسیون اقتصادی؛

بورد مشورتی اقتصادی افغانستان ایجاد می شود

به ریاست محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء جلسه نوبتی کمیسیون اقتصادی در قصر مرمرین تدویر و طبق آجندا بر موضوعات مورد نظر بحث شد.

در نشست بعد از بحث همه‌جانبه طرح ایجاد بورد مشورتی اقتصادی افغانستان با در نظرداشت نظریات وزارت خانه های عضو کمیسیون اقتصادی تایید شد. بورد مشورتی اقتصادی افغانستان در مورد موضوعات مهم اقتصادی در وقت ضرورت به حکومت مشوره های لازم خواهد داد.

در این بورد استادان پوهنتون های افغانستان، متخصصین مسایل اقتصادی و نماینده گان تاجران و صنعت‌کاران عضویت خواهد داشت.

در این نشست کمیسیون اقتصادی به کمیته متشکله از نماینده های وزارت های صنعت و تجارت، زراعت، آبیاری و مالداری، صحت عامه و شاروالی کابل به ریاست اکادمی علوم افغانستان وظیفه سپرده شد تا مطابق به اصول شرعی رهنمود ذبح مرغ ها را تهیه و سپس جهت استفتاء به دارالافتاء مرکزی پیشکش نمایند. برای اکادمی علوم هدایت داده شد تا بعد از منظوری، رهنمود مورد نظر را به شرکت های ذبح مرغ ها ابلاغ دارد و کمیته حمایت از مستهلکین پروسه تطبیق رهنمود مذکور را دوامدار نظارت نماید.

همچنان در جلسه به ارزش ۴۱۴ میلیون افغانی قرارداد های مشارکتی دو پروژه شاروالی کابل در پرنسیپ منظور گردید و به شیخ شهاب الدین دلاور سرپرست وزارت معادن و پترولیم و مولوی حمدالله نعمانی سرپرست وزیر شهرسازی و مسکن و نماینده گان شاروالی کابل وظیفه سپرده شد تا قرارداد های مورد نظر را از نگاه شرعی ارزیابی نمایند و نتیجه تحقیق خویش را با کمیسیون اقتصادی شریک سازند.

در ختم نشست به شمول نماینده معاونیت اقتصادی ریاست الوزراء به کمیته مشترک متشکله از وزارت‌های صنعت و تجارت و اقتصاد به ریاست معین وزارت زراعت، آبیاری و مالداری؛ وظیفه داده شد تا به هدف دیدن از پروسه انتقال چوب خشک قابل سوخت از جنگل های ولایات خوست، پکتیا، پکتیکا و لوگر به ولایت های دیگر به ساحه سفر نمایند. کمیته نامبرده در هماهنگی با مسوولین ولایتی ولایت های مورد نظر و با در نظرداشت نظریات آنها گزارش خود را به جلسه آینده کمیسیون اقتصادی ارایه دارند.

د ملي تدارکاتو کمېسیون د ۹ پروژو قراردادونه منظور کړل

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ د ملي تدارکاتو کمېسیون نوبتي غونډه په مرمرینه ماڼۍ کې ترسره شوه. د ملي تدارکاتو کمېسیون په یاده نوبتي غونډه کې له اجنډا سره سم پر ۲۴ پروژو مفصل بحث وشو، چې د ۹ پروژو قراردادونه یې منظور، د ۲ پروژو قراردادونه لغوه او د پاتې نورو پروژو په اړه ګډو کمېټو ته دنده وسپارل شوه، څو یې تخنیکي ارزونه ترسره او خپل راپور د ملي تدارکاتو کمېسیون راتلونکې غونډې ته وړاندې کړي. په منظور شوو پروژو کې د کانونو او پټرولیم وزارت، لوړو زده کړو وزارت، ټولګټو وزارت، پوهنې وزارت، افغان ملي بانک، د افغانستان برېښنا شرکت او کابل ښاروالۍ بېلابېلې پروژې شاملې دي، چې ټولیز ارزښت یې سلګونو میلیونو افغانیو ته رسېږي.

د ملي تداركاتو كمېسيون له لوري

د شاوخوا يو ميليارد افغانيو په ارزښت بېلا بېلې پروژې منظورې شوې

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ د ملي تداركاتو كمېسيون نوبتي غونډه د سرطان مياشتې په ۲۶مه نېټه په مرمرينه ماڼۍ كې ترسره او له اجنډا سره سم د وړاندې شوو پروژو په اړه بحث وشو. د ملي تداركاتو كمېسيون يادې غونډې ته ۱۸ پروژې د بحث لپاره وړاندې شوې چې له جملې يې د ۱۶ پروژو قراردادونه منظور او د پاتې ۲ وځنډول شول. منظور شوې پروژې د ملي دفاع وزارت، ماليې وزارت، د اوبو او انرژۍ وزارت، لوړو زده كړو وزارت، د افغانستان بانک، د افغانستان برېښنا شركت، كابل ښاروالۍ او د افغانستان د گاز او نفتو دولتي شركت اړوند دي، چې ټوليز ارزښت يې شاوخوا يو ميليارد افغانيو ته رسېږي. د غونډې په پای كې د منظور شوو پروژو له جملې د ځينو پروژو اړوندو سكټوري وزارتونو او ادارو ته لازمې سپارښتنې وشوې څو په ټاكلي وخت خپلې پروژې د بحث او منظورۍ لپاره ملي تداركاتو كمېسيون ته راولېږي او په دغه برخه كې ټول تداركاتي پړاوونه په ښه ډول طی مراحل كړي.

انفوگرافيک

اعلامیۀ معاونیت اقتصادی ریاست الوزراء ا.ا.ا در پیوند به
گزارش اخیر بانک جهانی پیرامون وضعیت اقتصادی افغانستان!

از سوی بانک جهانی گزارشی مبنی بر وضعیت اقتصادی افغانستان در ۳۱ ام جولای ۲۰۲۳ میلادی منتشر گردیده که در این گزارش واقعیت های در ارتباط به وضعیت اقتصادی افغانستان آمده است. معاونیت اقتصادی ریاست الوزراء امارت اسلامی افغانستان از واقعیت های منعکس شده در این گزارش استقبال نموده و به این باور است، که واقعیت ها و موضوعات منعکس شده در گزارش پیرامون رشد اقتصادی کشور تصویر واضحی است که بانک جهانی ارایه نموده است. در این گزارش گفته شده که قیمت مواد خوراکی و نفتی کاهش یافته، ارزش افغانی در برابر اسعار خارجی ثابت باقی مانده است، در کنار صادرات سطح واردات و عواید ملی افزایش یافته، معاش کارمندان دولتی به وقت معینه پرداخت گردیده، در داخل کشور تولید مواد خوراکی افزایش یافته و در حصۀ برداشت پول از بانک ها تسهیلات فراهم گردیده است. امارت اسلامی افغانستان به این باور است که اگر جامعه جهانی به جای تحمیل محدودیت ها بر تعامل مثبت توجه نماید، بی تردید که افغانستان در عرصه اقتصادی بیشتر از پیش پیشرفت خواهد کرد و بار مسؤلیت آن بر دوش جامعه جهانی کاهش خواهد یافت. اگر تمامی سازمان های جهانی مانند بانک جهانی تصویر واقعی از واقعیت های عینی افغانستان را پیشکش نماید، از یک سو جهانیان از وضعیت اقتصادی افغانستان آگاهی حاصل نموده و از جانب دیگر راه تعامل مثبت با امارت اسلامی افغانستان هموار خواهد شد. امارت اسلامی افغانستان از تمامی سازمان ها و ادارات کمک کننده می خواهد که در بازسازی افغانستان سهیم گردند، که در پرتو آن سطح بیکاری کاهش و بر وضعیت اقتصادی کشور بیشتر از این تأثیرات مثبت داشته باشد. به همین شکل از بانک جهانی خواستار آن است تا ضمن نشر واقعیت های عینی پیرامون وضعیت اقتصادی افغانستان آن عده از پروژه های که کار آن نیمه تمام مانده است، تمویل تا امور آن اکمال گردد.

د پروژو پرانیسته

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د بخش آباد بند د تونلونو جوړولو چارو پرانیسته وکړه

د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د بخش آباد بند د تونلونو جوړولو چارو پرانیسته وکړه. په دغو مراسمو کې د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال سربېره د اوبو او انرژۍ وزارت سرپرست ملا عبداللطیف منصور او یو شمېر نورو مسؤلینو هم حضور درلود. محترم ملا صاحب د بخش آباد بند د پرانیستو مراسمو ته وویل، بخش آباد بند د فراه ولایت لپاره یوه مهمه او حیاتي پروژه ده او مونږ په ټول توان د دغې پروژې په بشپړولو کې د فراه ولس تر څنګ ولاړ یو. دا وعده یوازې په الفاظو کې نه کوو، بلکې په ډېر اخلاص سره به یې چارې په عمل کې بشپړې کړو. محترم ملا صاحب زیاته کړه، اسلامي امارت د فراه ولسونو د ستونزو حل د خپل ځان مسوولیت ګڼي، موږ باید تېر کال هڅه کړې وای چې سږ کال مو د دغه بند اوبه ذخیره کړې وای او ضایع شوې نه وای؛ خو اسلامي امارت ته د افغانستان ډېرې ستونزې په میراث ورپاتې دي، چې د ټولو حل په یو وخت کې ممکن نه دی. د افغانستان اقتصادي زیربناوو بیارغونه ډېر کار ته اړتیا لري او په جدي توګه مې هڅې پیل کړې ترڅو په اقتصادي ډګر کې د ښو تحولاتو شاهدان واوسو. محترم ملا صاحب د خپلو خبرو پر مهال وویل، د فراه ولسونو د اسلامي نظام د راتلو لپاره ډېرې قربانۍ ورکړې دي، دا اوس زموږ مسوولیت دی چې د دوی ستونزو ته رسېدنه وکړو او هغه لویې پروژې ورته بشپړې کړو، چې د دوی اقتصادي ستونزې پرې حل کېدای شي. د بخش آباد بند د پاتې چارو د تکمیلي په برخه کې به له شته امکاناتو څخه استفاده وکړو او له قراردادي شرکت څخه هم غواړو چې په اخلاص او امانتدارۍ سره ورسپارل شوې چارې بشپړې کړي. په پای کې محترم ملا عبدالغني برادر اخوند ټول ملت ته ډاډ ورکړ، چې د اسلامي امارت مسوولین د هېواد د آبادۍ او پرمختګ لپاره صادق او ژمن دي. محترم ملا صیب زیاته کړه، له ټول ملت څخه مو هیله دا ده چې د هېواد په بیارغونه کې له خپل حکومت سره اوږه په اوږه ودرېږي. د بخش آباد بند له ښي لوري د ۵۰ کیلومتره او له چپ لوري د ۵۲ کیلومتره کانال په لرلو د ۶۸ زره او ۵۹۰ هکتاره کرنیزې ځمکې د خړوبولو وړتیا لري چې پیل شوې چارې به یې په نېږدې راتلونکي کې بشپړې شي.

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند

د صنعت اوونۍ لمانځلو په مناسبت

د کابل نړيوال نندارتون پرانيسته وکړه

د رياســت‌الوزراء اقتصــادي مرســتيال محــترم مــلا عبدالغنــي بــرادر اخوند د صنعت اوونۍ لمانځلو په مناسبت د کابل نړيوال نندارتون پرانيسته وکړه. محترم ملا صاحــب پــه همــدې موخــه جوړو شــوو مراسمو ته وويل، صنعت او توليد د هېواد په اقتصــادي وده کې د مــلا تير حيثيت لري. يو هېواد هغه وخت پرمختګ کولای شي چې قوي صنعت ولري او له دې اړخه نــه يــوازې دا چــې پــر خپل ځان بسـيا واوسي، بلکــې نــورې نړۍ تــه هم خپل توليــدات صادر کړي. لــه بدمرغه اوږدو جګړو او د واکمنانو عدم ژمنتيا او نه ارادې افغانســتان دې ته نه دی پرېښی چې له اقتصــادي اړخــه چټک مزل وکــړي، خو الحمدلله د اسلامي امارت په راتګ سره د هېــواد د اقتصــادي ودې لپاره اســاسي ګامونه اخيستل شوي. محترم ملا صاحب د خپلو خبرو پر مهال زياته کړه، دا چې د صنعت او توليد لپاره برېښــنا اړينه ده، له همدې ځايه ټولو هېوادوالو او په ځانګړې ډول صنعتکارانو ته زېری ورکوم چې ژر به په کور دننه د توليد شــوې کافي برېښــنا څښــتنان واوســو. د رياســت‌الوزراء اقتصادي مرستيال جوړو شوو مراسمو کې وويــل، هغــه شــوک چې پــه صنعت کې پانګونــه وکــړي او په خپلــو توليداتو کې اســلامي امارت تــه د کميــت او کيفيت تضمين ورکړي، اســلامي امارت به له بهر څخه د هغو شــيانو د تورید د مخنيوي او کورني صنعت ته د بازارموندنې په موخه د خودکفايــی په انــدازه تعرفه لــوړه کړي. محترم ملا عبدالغني بــرادر اخوند په بهر مېشــتو افغان پانګوالو غــږ وکړ چې خپل هېواد ته راستانه شي، دلته پانګونه وکړي او د هېــواد د اقتصــاد او صنعت په رغونه کــې فعالــه ونډه واخــلي. د محــترم ملا صاحب په خبره، اســلامي امــارت د ټولو صنعتکارانو تر څنــګ ولاړ دی او هر ډول ملاتړ يې خپل مسؤليت ګڼي. په پای کې محترم ملا صاحب له هغو ټولو صنعتکارانو ورونــو او خويندو څخه مننــه وکړه چې د هېــواد د اقتصــادي ودې او صنعت ته د پرمختــګ ورکولو لپاره يــې پانګونه کړې.

کابل نړيوال نندارتــون کورنيو توليداتو او محصولاتــو تــه د بازارموندنــې، د مــلي پانګوالو د ملاتړ، د سوداګرو ترمنځ د اړيکو برابرولو او هېوادوالو ته د کورنيو محصولاتو او توليداتو د ورپېژندلو په موخه جوړ شوی و چــې ټولټال پکې ۵۵۰ توليدي فابريکو په ۵۵ بېلابېلو برخو کې خپل محصولات او توليدات ننداري ته وړاندې کړل.

د هېواد لرې پرتو سيمو ته

د مخابراتي خدمتونو رسولو قراردادونه لاسليک شول

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند او مخابراتو او معلوماتي ټکنالوژۍ وزير محترم مولوي نجيب‌الله حقاني په حضور کې د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوژۍ وزارت او خصوصي مخابراتي شرکتونو ترمنځ د ۳۶۵ ميليونو افغانيو په ارزښت په لرې پرتو سيمو کې د مخابراتي خدمتونو رسولو قراردادونه لاسليک شول. محترم ملا صاحب د يادو قراردادونو د لاسليک پر مهال وويل، اسلامي امارت د ملت خدمت د ځان مسووليت ګڼي او په ټول توان هڅه کوي چې هېوادوالو ته د ژوند د نورو برخو ترڅنګ په ښه او لوړ کيفيت مخابراتي خدمتونه هم وړاندې کړي.

محترم ملا صاحب زياته کړه، اسلامي امارت په افغانستان کې د پانګونې لپاره ښه زمينه برابره کړې او د ټولو هغو ملي سوداګرو او پانګوالو د هڅو قدرداني کوي چې د هېواد د اقتصادي ودې په موخه پانګونه کوي. د دغو قراردادونو له مخې به خصوصي مخابراتي شرکتونه د کندهار، نورستان، بدخشان، ارزګان، زابل، کنړ، ننګرهار او کابل کې د ۳۳ سايټونو د جوړېدو له لارې په هغو لرې پرتو سيمو کې چې خلک مخابراتي خدمتونو ته لاسرسی نه لري؛ مخابراتي خدمتونه وړاندې کړي.

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند

په کابل ښار کې د پنځو پروژو پرانیسته وکړه

د ریاسـت‌الوزراء اقتصـادي مرسـتیال محترم مـلا عبدالغنـي بـرادر اخوند په کابل ښـار کـې د پنځو پروژو پرانیسـته وکړه. محترم ملا صاحب په داسـې حال کـې چـې د کابـل ښـاروال مولـوي عبدالرشـید هم حضور درلود، په همدې مناسبت جوړو شـوو مراسمو ته وویل؛ د یـو هېواد د پرمختګ لپاره امنیت تر ټولو مهم دی، چـې الحمدلله اوسـمهال په ټول افغانستان او په ځانګړي ډول کابل ښار کې وضعیت د پخوا په پرتله ډېر ښه شـوی. کابل ښـاروالي د امنیت راتلو له برکته د کابل ښـار د ښکلا او منظموالي په موخه ډېرې هڅې کوي چې د پخوا په پرتله د ښـار ښه منظمه شـوې، موږ یې ټولې ترسره شـوې هڅې ستایو او ملاتړ یـې کـوو. د ریاسـت‌الوزراء اقتصـادي مرسـتیال د خپلـو خبرو پر مهـال وویل چــې د یادو پـروژو په بشـپړېدو سره به کابل ښـاریانو ته ډېر سهولتونه برابر او د ښار ګڼه ګوڼه به ورسره کمه شي. د دغو پنځـو پروژو له ډلې یې د کابل شـمال- لوېدیـځ نښـلوونکي سـړک د جوړېـدو چـارې عملاً پیل شـوې، چـې د یو نیم کال پـه مـوده کې بـه بشـپړې او ګټې اخیسـتنې تـه وسـپارل شي. د کابـل شــمال- لوېدیځ نښـلوونکی سړک ۷,۵ کیلومتره اوږدوالی او ۳۰ متره سـور لري چــې ۵۳۰ میلیونه افغانۍ لګښـت پرې راځي او لګښت یې هم د کابل ښاروالۍ د کورنیو عوایدو له لارې ورکول کېږي. د یادولو وړ ده چې د یاد سړک په جوړېدو سره به د هېواد شمالي ولایتونه مستقیماً د کابل – هرات لویې ترانزیټي لارې سره ونښلول شي.

د محترم ملا عبدالغني برادر اخوند له لوري

د کابل-کندهار لويې لارې له ارغندۍ څخه تر دوراني بازار پورې سړک د قير اچونې چارو پروژه پرانيستل شوه

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند له لوري د روان لمريز کال د سرطان مياشتې په ۲۴مه نېټه د کابل-کندهار لويې لارې له ارغندۍ څخه تر دوراني بازار پورې سړک د قير اچونې چارو پروژه پرانيستل شوه. په يادو مراسمو کې د رياست‌الوزراء پر اقتصادي مرستيال سربېره د ټولګټو وزارت سرپرست محترم ملا محمد عيسی ثاني، د کابل او ميدان وردګو ولايتي مسوولينو او د خصوصي سکټور يوشمېر استازيو هم حضور درلود. د يادې پروژې د پرانيستو مراسمو ته محترم ملا صاحب د خپلو خبرو پر مهال وويل، چې د هېواد د نورو لويو لارو په پرتله د کابل-کندهار پر لويه لار بيروبار زيات دی. د دې لارې د اړول شوي سړک دواړو خواوو ته پراته کورونه او پر دغه لار تلونکي مسافر د خامه سړک له دوړو ډېر په تکليف دي. موږ له قراردادي شرکتونو څخه غواړو چې ياد سړک څومره ژر ممکن وي، په ښه کيفيت، پوره صداقت او امانتدارۍ سره ورغوي. همدا راز د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال زياته کړه چې قراردادي شرکتونه د ياد سړک په هغو برخو کې چې د جوړېدو چارې يې عملاً جريان لري دواړو خواوو ته پر فرعي سړکونو د عامو هېوادوالو د تلو راتلو پر مهال اوبه واچوي، څو پر دغه لار تلونکو مسافرو او شاوخوا کورونو ته تکليف ونه رسېږي. همدارنګه په غونډه کې د خصوصي سکټور استازيو وويل چې د دې لويې لارې په بيارغېدو سره به د هېواد له جنوب څخه مرکز او بيا شمال ته د سوداګرۍ او ترانزيټ په برخه کې ګڼې آسانتياوې رامنځته شي. د کابل-کندهار لويې لارې د بيارغونې چارې په ۷ برخو وېشل شوې، چې له ارغندۍ تر دوراني بازار پورې سړک يې ۲۷ کيلومتره اوږدوالی، ۱۱ متره پلنوالی او د ۵۰ او ۸۰ مترو په اوږدوالي دوه لوی پلونه او ۶۰ پلچکونه لري، چې شاوخوا يو ميليارد افغانۍ لګښت پرې راځي. دغه سړک د اسلامي امارت په مالي ملاتړ د خصوصي سکټور له لوري په يو کال کې رغول کېږي چې په بشپړېدو سره به يې پر دغه لار تلونکو مسافرو او سوداګريزو توکو په لېږد کې د پام وړ اسانتياوې رامنځته شي.

د محترم ملا عبدالغني برادر اخوند له لوري

د سالنګونو لویې لارې د بیارغونې چارو پروژه پرانیستل شوه

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند له لوري د سالنګونو لویې لارې د بیارغونې چارو پروژه د روان لمریز کال د سرطان میاشتې په ۲۱ مه نېټه پرانیستل شوه. په یادو مراسمو کې د ریاست‌الوزراء پر اقتصادي مرستیال سربېره د ټولګټو چارو وزارت سرپرست محترم ملا محمد عیسی ثاني، د پروان او بغلان ولایتي مسوولینو او د خصوصي سکټور استازیو حضور درلود. محترم ملا صاحب د یادې پروژې د پرانیستې په موخه جوړو شویو مراسمو ته د خپلو خبرو پر مهال وویل، له قوش‌تېپې ملي کانال وروسته دا دوهمه لویه ملي او اقتصادي پروژه ده چې په بشپړېدو سره به یې د هېواد له شمال څخه جنوب ته د تګ راتګ او سوداګرۍ په برخه کې ګڼې آسانتیاوې رامنځته شي. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال زیاته کړه چې د افغانستان اسلامي امارت په ټول توان سره د دې ملي پروژې بشپړولو ته چمتو دی او په دغه برخه کې قراردادي شرکتونو ته د هر ډول همکارۍ ډاډ ورکوي. د سالنګونو د بیارغونې پروژه په شمالي او جنوبي سالنګونو کې د افغانستان اسلامي امارت په ملاتړ د خصوصي سکټور له لوري د ۸۰ کیلومترو په اوږدوالي سره د دوه کلونو په موده کې بشپړېږي، چې زرګونو کسانو ته پکې کاري فرصتونه رامنځته کیږي. د سالنګونو لویې لارې په واسطه د هېواد پر ۹ شمالي ولایتونو سربېره څلور لوی سوداګریز بندرونه له مرکز کابل سره وصلیږي. په دغه لویه لار په ورځني ډول زرګونه مسافر وړونکي او بار وړونکي موټر تګ راتګ کوي. پر دغه لاره تلونکي مسافر او موټرچلوونکي خوښ دي چې په بیارغېدو سره به یې شته ستونزې حل شي. همدارنګه په غونډه کې د خصوصي سکټور استازیو وویل، چې په هېواد کې د لویو لارو او په ځانګړې ډول د سالنګونو په بیارغېدو سره به د افغانستان سوداګري او د افغانستان له لارې له مرکزي آسیا څخه سویلي آسیا ته د ترانزیټ په کچه کې د پام وړ زیاتوالی راشي. په پای کې محترم ملا صاحب له قراردادي شرکتونو څخه وغوښتل چې څومره ژر ممکنه وي دغه پروژه په ښه کیفیت، په پوره صداقت او امانتدارۍ سره بشپړه کړي.

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند

د امام ابو حنيفه (رح) د دوهم ملي او نړيوال نندارتون

په پرانيست غونډه کې ګډون او وينا وکړه

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د امام ابو حنيفه (رح) د دوهم ملي او نړيوال نندارتون په پرانيست غونډه کې ګډون او وينا وکړه. محترم ملا صاحب د ياد نندارتون ګډونوالو ته د خپلو خبرو پر مهال وويل، چې نندارتونونه د يو هېواد صنعتي توليدات او کرنيز محصولات خلکو ته ورپېژني او حکومتونه هم په کور دننه او بهر د بازارموندنې په خاطر نندارتونونه جوړوي. اسلامي امارت هم د افغانستان د صنعتي توليداتو او کرنيزو محصولاتو د معرفي کېدو لپاره په کور دننه او بهر کې د نندارتونونو جوړولو لړۍ پيل کړې ده. محترم ملا صاحب د نندارتونونو ارزښت ته په کتو وويل چې د اسلامي امارت له راتګ وروسته دا تر ټولو لوی نندارتون دی چې تر ۶۰۰ زياتو غرفو کې بېلا بېل صنعتي او کرنيز توکي ننداريې ته وړاندې شوي. محترم ملا صاحب زياته کړه، په دغه نندارتون کې د شانګهای سازمان هم د ګډون غوښتنه کړې ده، چې اسلامي امارت د ياد سازمان دغه اقدام ستايي او هرکلی يې کوي. محترم ملا عبدالغني برادر اخوند وويل چې د اسلامي امارت له راتګ سره د امنيت په ټينګېدو په ټول هېواد کې پانګونې او د کانونو را ايستلو ته تر بل هر وخت ښه زمينه برابره شوې او له دې برکته افغانستان تازه د بيارغېدو مرحلې ته داخل شوی. د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال د مرکزي او سويلي آسيا هېوادونو ته ډاډ ورکړ چې افغانستان د ترانزيټ لپاره تر ټولو خوندي لاره ده او

په دغه برخه کې یې د نورو اسانتیاوو پر رامنځته کېدو سربېره د لویو لارو بیارغونه هم پیل کړې، چې ښه بېلګه یې په دې وروستیو کې د سالنګ او کابل-کندهار لویو لارو د بیارغونې چارو پرانیسته ده. محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په هېواد کې دننه د سوداګرۍ پراخېدو او د سوداګرو ستونزو ته د رسېدو په هکله وویل چې په تېر نږدې وخت کې یې په همدې موخه په ارزګان او زابل ولایتونو کې د سوداګرۍ خونې پرانیستې دي او د افغانستان د سوداګرۍ او پانګونې خونې ته یې هدایت وکړ چې په بغلان ولایت کې هم ژر تر ژره د سوداګرۍ خونه پرانیزي او لازم تشکیل ورته برابر کړي. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال ټولو افغان او بهرنیو پانګوالو ته بلنه ورکړه چې راشي او په افغانستان کې پانګونه وکړي. محترم ملا صاحب زیاته کړه چې اسلامي امارت له خپل لوري بهرنیو پانګوالو ته ډاډ ورکوي چې له ټولو هغو امتیازاتو به برخمن وي کوم چې افغان پانګوالو ته ورکول کېږي. د امام ابو حنیفه (رح) دوهم ملي او نړیوال نندارتون د اسلامي امارت په ملاتړ د افغانستان د سوداګرۍ او پانګونې خونې له لوري افغاني محصولاتو او تولیداتو ته د بازارموندنې، د ملي پانګوالو ملاتړ، د ملي او نړیوالو سوداګرو ترمنځ د اړیکو برابرولو او هېوادوالو ته د کورنیو تولیداتو او محصولاتو د ورپېژندلو په موخه جوړ شوی، چې په سلګونو غرفو کې بېلا بېل کرنیز او ساختماني توکي، لاسي صنایع، طبي وسایل، درمل او نور ملي محصولات او تولیدات پکې نندارې ته وړاندې شوي وو. د یادولو وړ ده چې په دغه نندارتون کې پر کورنیو صنعتکارانو سربېره د ایران، ترکمنستان، ترکیې، پاکستان او یوشمېر نورو هېوادونو صنعتکارانو هم خپل تولیدات نندارې ته وړاندې کړي وو. د امام ابو حنیفه (رح) دوهم ملي او نړیوال نندارتون د روان لمریز کال د سرطان میاشتې له ۲۵مې نېټې شروع او د همدې میاشتې تر ۳۱مې پورې یې دوام درلود.

د کابل شهر نو پارک

د بیارغېدو چارو د پیل پرانیسته وشوه

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د روان لمریز کال د اسد میاشتې په ۱۵مه نېټه د کابل شهر نو پارک د بیارغېدو چارو د پیل پرانیسته وکړه. شهرنو پارک ۹،۹ هکټاره مساحت لري چې د خصوصي سکټور له لوري د شاوخوا ۱،۲ ملیارده افغانیو پانګونې سره د ۳ کلونو په موده کې په اساسي ډول رغول کېږي. د شهرنو پارک د بیارغونې په پلان کې تر ځمکه لاندې سوداګریز مرکز، د پارک په څنډه کې سوداګریز کمپلکس، د ښځینه‌وو لپاره ځانګړی سوداګریز مرکز، د فوټسال لوبغالی، تفریحي ځایونه، رستورانټونه، مسجد، د لامبو حوض او د موټرو لپاره پارکینګ په نظر کې نیول شوي، چې د جوړېدو پر مهال به یې سلګونو کسانو ته په مستقیم او غیر مستقیم ډول د کار زمینه برابره شي.

انفوگرافیک

پارک شهرنو کابل از سوی سکتور خصوصی با حمایت ۱.۱ به شکل اساسی بازسازی می گردد

موقعیت:
شهر کابل، ناحیۀ دهم، ساحه شهرنو

سهمداران:
شاروالی کابل و شرکت خصوصی

مصارف مجموعی:
۱,۲ میلیارد افغانی

مساحت پارک:
۹,۹ هکتار

میعاد اکمال کار:
سه سال

مرحله بازسازی:
در سه مرحله

تسهیلات پروژه

پارک تفریحی، میدان فوتسال، مسجد، رستورانت ها، مارکیت تجارتی زیر زمینی، پارکینگ، رستورانت فامیلی، کمپلکس ورزشی، مرکز خاص تجارتی برای خانم ها و کمپلکس تجارتی در گوشه از پارک.

پروژه مذکور بعد از به پایان رسیدن مدت معینه با تمام تأسیسات آن به شاروالی کابل سپرده می شود.

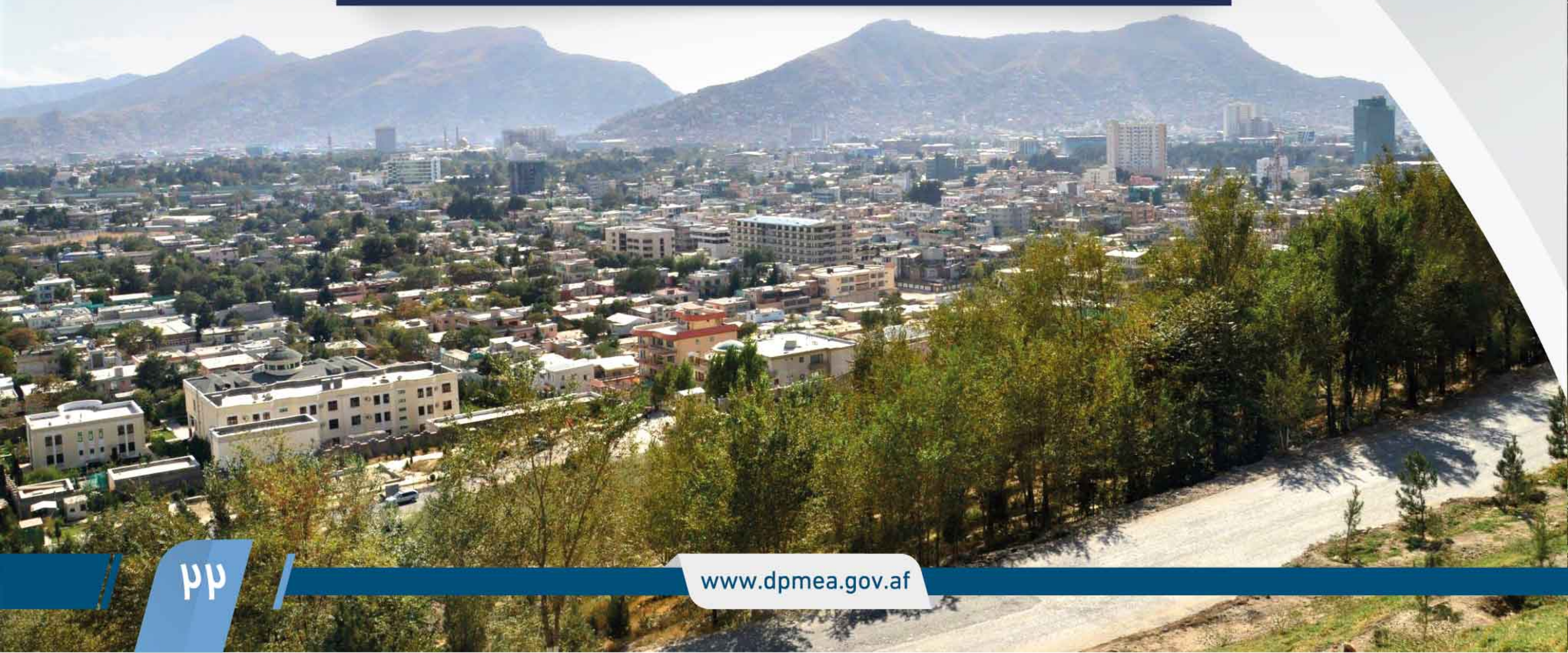

لیدنې او
سفرونه

د محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ لوړپوړي دولتي پلاوي په گلخانه ماڼۍ کې له ازبیکستاني لوړ رتبه هیئت سره وکتل

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ لوړپوړي دولتي پلاوي د ازبیکستان د ملي امنیت شورا سلاکار او په بهرني سیاست کې د دغه هېواد د ولسمشر ځانگړي استازي عبدالعزیز کاملوف په مشرۍ له راغلي پلاوي سره په گلخانه ماڼۍ کې وکتل. په لیدنه کې د دواړو لورو ترمنځ پر سیاسي، اقتصادي، سوداگریزو، ترانزیټي، اوسپنې پټلۍ او برېښنا پروژو په اړه هراړخیزې خبرې وشوې. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال د خپلو خبرو پر مهال وویل، د ۱.۱.۱ د تېر دوو کالو پر مهال له ازبیکستان سره په سیاسي او اقتصادي برخه کې ښې اړیکې درلودې او ۱.۱ د دغو اړیکو د لا پراختیا لپاره هڅې کوي. محترم ملا صاحب زیاته کړه: «افغانستان د جنوبي او مرکزي اسیا هېوادونو ترمنځ د پَله حیثیت لري او که له دغه ستراتیژیک موقعیت څخه ښه استفاده وشي، دا به د افغانستان او ازبیکستان ترمنځ په سوداگرۍ او ترانزیټ کې مهم رول ولوبوي. زه باور لرم چې افغانستان او ازبیکستان خپلو اړتیاوو او شته فرصتونو ته په کتو په سیمه کې دوه اغېزناک اقتصادي شریکان جوړېدای شي.» د ازبیک پلاوي مشر عبدالعزیز کاملوف وویل، دوی په نړیوالو فورمونو او غونډو کې له افغانستان څخه ملاتړ کړی دی او په هر حالت کې یې د افغانستان د گټو خوندي کولو لپاره هڅې کړې دي. ښاغلي کاملوف زیاته کړه، دوی پر ډېرو بنسټیزو پروژو سربېره چمتو دي چې د قوش‌تېپې له کانال څخه د اعظمي گټې اخیستلو په موخه له اسلامي امارت سره د خپلو تخنیکي ټیمونو په واسطه گډ کار او همکاري وکړي. ازبیک پلاوي زیاته کړه: «ازبیکستان چمتو دی چې د نړیوالو نورمونو په مراعاتولو او له پرمختللې ټکنالوژۍ په استفادې له آمو سیند څخه د اوبو حق اخیستلو او په بشپړ ډول د افغانستان امتیازاتو او حقوقو ته په پاملرنې له اسلامي امارت سره د قوش‌تېپې کانال د بشپړولو په اړه کار وکړي.» محترم ملا عبدالغني برادر اخوند ازبیک لوري ته ډاډ ورکړ چې قوش‌تېپې کانال به د افغانستان او ازبیکستان تر منځ دوه اړخیزې اړیکې پیاوړې او دغه دوه گاونډي هېوادونه به لا سره نږدې کړي. د محترم ملا صاحب په خبره اسلامي امارت چمتو دی چې د یو گډ تفاهم له لارې دغه حیاتي پروژه سرته ورسوي. د ناستې په پای کې دواړو لورو هیله څرگنده کړه چې دغه ډول ناستې دې دوامداره شي او د دواړو هېوادونو د مشترکو گټو لپاره دې پکې مثبت پرمختگونه رامنځته شي.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء

به ولایات فراه و هرات سفر نمود

> معاون اقتصادی ریاست الوزراء در خطاب به مردم فراه گفت که به خاطر رسیده‌گی به مشکلات شما افتتاح و اکمال پروژه های بزرگ مانند بند بخش آباد مسؤلیت ما است و امارت اسلامی سعی کامل می نماید که در این راستا تمامی نیازمندی های شما را رفع نماید.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء نخست به ولایت فراه و سپس به هرات سفر نمود. در این سفر معاون اقتصادی ریاست الوزراء را ملا عبداللطیف منصور وزیر آب و انرژی و شماری از مسؤلین بلند رتبه دولتی همراهی می نمودند. محترم ملا صاحب در روز نخست سفر خویش اعمار تونل های بند بخش آباد را واقع ولسوالی بالا بلوک افتتاح نمود. محترم ملا صاحب بند بخش آباد را برای مردم ولایت فراه یک پروژه مهم و حیاتی دانسته و جهت تکمیل آن برای آنان اطمینان داد. معاون اقتصادی ریاست الوزراء در خطاب به مردم فراه گفت که به خاطر رسیده‌گی به مشکلات شما افتتاح و اکمال پروژه های بزرگ مانند بند بخش آباد مسؤلیت ما است و امارت اسلامی سعی کامل می نماید که در این راستا تمامی نیازمندی های شما را رفع نماید. محترم ملا صاحب از قربانی های بی شمار مردم فراه در حصهٔ رویکار آمدن نظام اسلامی قدردانی نمود و اطمینان داد که برای مساعد ساختن زنده گی مرفه مردم این ولایت از تمامی امکانات دست داشته در حصهٔ تکمیل کار باقیمانده بند بخش آباد استفاده خواهد کرد. بند بخش آباد با داشتن کانال به طول ۵۰ کیلو متر از جناح راست و ۵۲ کیلو متر از سمت چپ ظرفیت آبیاری ۶۸ هزار و ۵۹۰ هکتار زمین را دارد، همچنان ظرفیت تولید ده ها میگاوات برق را دارد که کار آغاز شده آن در آینده نزدیک تکمیل و به بهره برداری سپرده خواهد شد.

محـترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء با هیئت همراه شـان در روز دوم سـفر خود عازم ولایت هـرات گردیـده و در آن جـا از کارخانه قالین سـازی دیدن نمودند. محترم ملا صاحـب پیرامـون کیفیـت تولیـدات، بازاریابـی، طریقه سـهل صـادر نمودن محصولات آن ها به خارج از کشور و سایر مشـکلات موجـوده بـا ایشـان صحبت نمـود. محترم ملا صاحب از فعالیت ها و کارکرد های این سرمایه گذاران و صنعت کاران در عرصه مسـاعد سـاختن زمینه کار برای مردم، توسـعه صنعت داخلی و همچنان سـهم گیـری آنان در توسـعه اقتصادی کشـور تحسـین نمود. محترم ملا صاحب از جانب امارت اسـلامی در حصـۀ حل مشـکلات موجوده، مسـاعد سـاختن سـهولت ها و همـکاری همه جانبه در هر بخش برای شـان اطمینان داد. مسؤلین شرکت قالین سازی افغانی در هـرات حیـن ملاقـات بـا معـاون اقتصادی ریاسـت الوزراء ابراز خرسندی نمـوده گفتند که با رویـکار آمدن امارت اسـلامی امنیـت تأمین گردیـده، مالیه بالایشـان کاهـش یافتـه، در صـادرات محصولات شان با نام و نشان افغانستان تسـهیلات فراهم گردیده و به بسیاری از مشکلات شان به اسرع وقت رسیده گی صورت گرفته است. آنها بار یگر اطمینان دادند که در بازسازی اقتصادی کشور با امـارت اسـلامی از صـدق دل دوش به دوش ایسـتاد خواهند بود و خرسند اند کـه امـروز جهت آبـادی کشـور رهبران صـادق و متعهـد دارنـد. محتـرم مـلا عبدالغنی برادر آخند در روز سـوم سـفر خـود بـا مسـؤلین قـول اردوی ۲۰۷ الفـاروق ملاقات نمـود. در این ملاقات والـی هـرات، مولـوی نصراللـه مطیـع قومانـدان قـول اردوی ۲۰۷ و الحاج ملا عبدالشـکور بریالی معاون این قول اردو حضور داشـتند. محترم مـلا صاحب از تلاش های مسـؤلین قـول اردوی ۲۰۷ جهـت تأمیـن امنیـت کامـل زون غرب کشـور قدردانی نمـوده و برای ایشـان جهـت تأمیـن هـر چـه بیشـتر امنیت هدایات لازم داند. مسوولین قول اردوی زون غـرب ۲۰۷ الفـاروق بـه محترم ملا صاحب اطمینان دادند که با تمام توان و خلوص نیت در تأمین امنیت سـعی می نمایند و نمی گذارند تا دشمنان اسلام و افغانهـا امنیت به وجود آمده در این زون را مختل سـازند. محترم مـلا عبدالغنی بـرادر آخنـد معـاون اقتصادی ریاسـت الوزراء پس از سـفر سـه روزه خویش به ولایـت هـای فـراه و هـرات عـصر روز دوشنبه به کابل برگشتند.

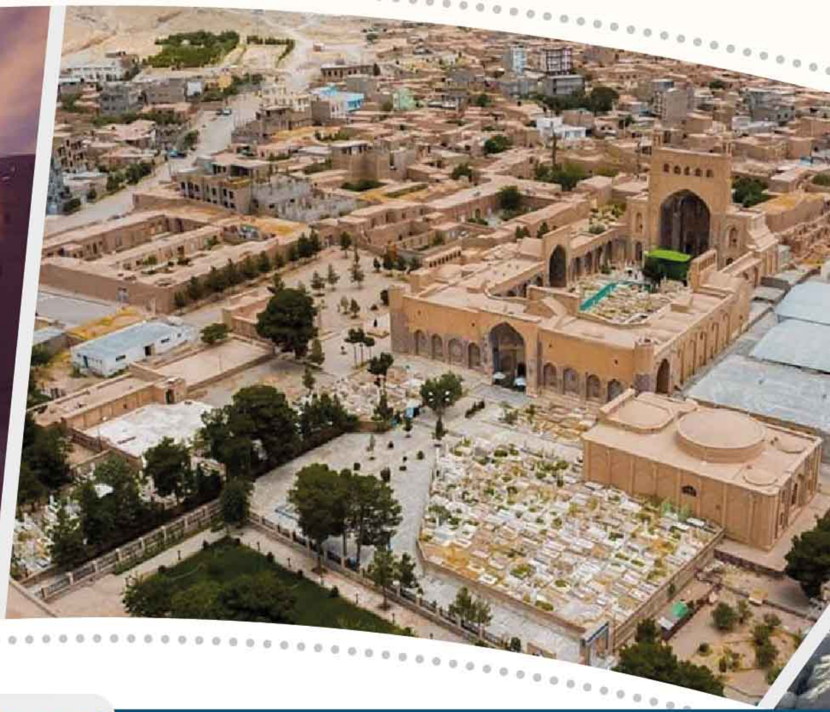

محترم ملا عبدالغني برادر اخـوند
د ترکيې د بهرنيو چارو له وزير سره وکتل

د ا.ا.ا د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په مشرۍ پلاوی د روان لمريز کال د اسد مياشتې په ۱۷مه نېټه له ترکي چارواکو او افغان پانګوالو سره د ليدنو په موخه ترکيې ته سفر وکړ.

محترم ملا صاحب ترکيې ته د خپل سفر په ترڅ کې د دغه هېواد د بهرنيو چارو له وزير ښاغلي هاکان فدا سره وکتل.

په دې کتنه کې دواړو لوريو د دوه اړخيزو مناسباتو، سوداګرۍ، سيمه‌ييز اتصال او دواړو هېوادونو ترمنځ د اقتصادي همکاريو د پراختيا په باب بحث او خبرې وکړې.

د رياست‌الوزراء اقتصادي مرستيال د خپلو خبرو پر مهال وويل، افغانستان او ترکيه دوه دوست او د اوږدو تاريخي اړيکو درلودونکي هېوادونه دي او بايد له يو بل سره ښې سياسي او اقتصادي اړيکې ولري.

محترم ملا عبدالغني برادر اخوند په دې ليدنه کې له ترکيې سره د سوداګريزو اړيکو پر پراخوالي، د دواړو هېوادونو ترمنځ د سوداګرۍ ګډو خونو پر جوړېدو، د دواړو هېوادونو ترمنځ د هوايي دهلېز پر پرانيستلو، د ترکي پانګوالو له لوري په افغانستان کې د پانګونې پر زياتوالي او افغانانو ته د ويزو په ورکړه کې د لازمو آسانتياوو برابرولو په اړه هر اړخيزې خبرې وکړې.

همدارنګه د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال له ترکي چارواکو وغوښتل چې په دې هېواد کې له مېشتو افغان مهاجرينو سره ښه سلوک وکړي.

د ترکيې د بهرنيو چارو وزير ښاغلي هاکان فيدان د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال ته د دواړو هېوادونو ترمنځ د سوداګرۍ پراختيا او په افغانستان کې د ترکي پانګوالو له لوري د پانګونې د هڅونې ډاډ ورکړ او زياته يې کړه چې په دې اړه به اړوندې ادارې په ګډه سره کار وکړي.

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال

د ترکیې د بهرنۍ سوداګرۍ له رئیس او ترکي سوداګرو سره وکتل

د ا.ا.ا د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند ترکیې ته د خپل سفر په ترځ کې کې د ترکیې د بهرنۍ سوداګرۍ بورډ (DEIK) له رئیس ښاغلي نایل اولپک او یو شمېر لویو ترکي سوداګرو سره وکتل.

دغه لیدنه د استانبول ښار د ترکیې بهرنۍ سوداګرۍ دفتر په مرکزي ودانۍ کې ترسره شوه، چې ډېرو افغان او ترکي پانګوالو پکې ګډون کړی و. په دې کتنه کې پر اقتصادي او سوداګریزو موضوعاتو سربېره په افغانستان کې د پانګونې په برخه کې د شته فرصتونو په اړه هر اړخیز بحث وشو.

په دغه ناسته کې د هغو لویو ترکي او نړیوالو کمپنیو رئیسانو او استازو ګډون کړی و، چې د سیمې او نړۍ په کچه د زېربناوو جوړولو، د کانونو استخراج او پروسس، د کرنې میکانیزه کولو، د برېښنا تولید، اوسپنې پټلۍ شبکو جوړولو، د درملو او خوراکي توکو د تولید، سوداګرۍ، مخابراتو او د سیاحت په برخه کې کاري او د پانګونې اوږده مخینه لري.

د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د یادې لیدنې پر مهال افغان او ترکي پانګوالو ته ډاډ ورکړ چې په افغانستان کې د سرتاسري امنیت په ټینګېدو سره د پانګونې لپاره ښه زمینه برابره شوې. محترم ملا صاحب زیاته کړه چې اسلامي امارت د کانونو، کرنې، برېښنا تولید، زېربناوو، صنعت، مخابراتو، سوداګرۍ او نورو بېلا بېلو برخو کې پانګونې ته آسانتیاوې برابرې کړې او د پانګوالو بشپړ ملاتړ کوي.

په یاده غونډه کې د ګډون کوونکو کمپنیو استازو چې ډېری یې په افغانستان کې د پانګونې مخینه او تجربه لري، په افغانستان کې پانګونې ته بشپړه لېوالتیا وښوده او څرګنده یې کړه چې له شته فرصتونو به د دواړو هېوادونو په ګټه استفاده کوي.

همدارنګه د یادې لیدنې پر مهال د غونډې له ګډونوالو سره په افغانستان کې د پانګونې په برخه کې د شته فرصتونو او د ا.ا.ا له لوري د پانګونې په برخه کې د راغلو آسانتیاوو په اړه پوره معلومات هم شریک شول.

د ترکیې د بهرنۍ سوداګرۍ بورډ (DEIK) یو غیر دولتي ترکي سازمان دی چې په ۱۹۸۵ میلادي کال کې رامنځته شوی او د نړۍ په ۱۵۲ هېوادونو کې په مختلفو برخو کې د پانګونې بریالۍ تجربه لري.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند در جریان سفر خویش به کشور ترکیه در کنفرانس که از سوی سرمایه گذاران افغان مقیم آن کشور تدویر گردیده بود، اشتراک و سخنرانی نمود

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء در جریان سفر خویش به کشور ترکیه در کنفرانس که از سوی سرمایه گذاران افغان مقیم آن کشور تدویر گردیده بود، اشتراک و سخنرانی نمود.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند حین سخنان خویش گفت، الله متعال به افغان ها رحم نموده که از اشغال بیست ساله رهایی یافتند و چنان امنیت سرتاسری برای شان نصیب گردانید که ایشان در طول دهه‌ها آرمانش را داشتند.

محترم ملا صاحب افزود که در مدت بیست سال گذشته امنیت سر و مال افغان ها به خصوص تاجران ملی و سرمایه‌گذاران محفوظ نبود، ولی خوشبختانه با رویکار آمدن امارت اسلامی امنیت دارند و در فضای امن و مطمئن کار می کنند.

> **افغانستان مبرا از تعصبات قومی، زبانی و سمتی خانه مشترک همه افغان هاست و همه ما مسؤلیت آبادی آن را داریم.**

معاون اقتصادی ریاست الوزراء در کنفرانس تدویر شده از سوی سرمایه گذاران افغان مقیم آن کشور گفت، که با ایجاد نظام واحد مرکزی در افغانستان زمینه سرمایه گذاری نه تنها به افغان ها، بلکه برای خارجی ها نیز فراهم گردیده، که مثال بارز آن به دست آوردن قرارداد و سرمایه گذاری معدن غوریان هرات توسط افغان ها با مشارکت سرمایه گذاران اروپایی و آسیایی می باشد.

در جریان این کنفرانس محترم ملا صاحب در ارتباط به تسهیلات به وجود آمده برای سرمایه گذاران از طرف امارت

اسلامی گفت، که به منظور حمایت از تاجران و سرمایه گذاران و توسعه اقتصادی در نشست های کمیسیون اقتصادی نماینده سرمایه گذاران اشتراک می کنند، به خاطر انجام امور سرمایه گذاران و تاجران به اسرع وقت و جلوگیری از ضیاع وقت و بیروکراسی کمیتۀ مشترک متشکل از نماینده گان تمامی وزارت خانه ها تحت چتر معاونیت اقتصادی ایجاد گردیده، در بخش استخراج معادن به سرمایه گذاران داخلی اولویت داده شده، همچنان بنا بر هدایت عالیقدر امیرالمؤمنین شیخ صاحب حفظه‌الله امور ایجاد بورد مشورتی اقتصادی جریان دارد، که نماینده گان تجاران و سرمایه گذاران نیز در آن حضور دارند.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند در پایان نشست گفت، افغانستان مبرا از تعصبات قومی، زبانی و سمتی خانه مشترک همه افغان هاست و همه ما مسؤلیت آبادی آن را داریم. محترم ملا صاحب افزود، من از سرمایه گذاران افغان مقیم ترکیه سوال می کنم که دیگر انتظار کدام نوع شرایط و زمینه سازی را در خانه خود دارید؟! بیایید که خانه خود را مشترکاً آباد نمائیم و ملت خود را از فاجعه و احتیاج دیگران رهایی بخشیم.

معاون اقتصادی ریاست الوزراء ا.ا.ا
با وزیر تجارت ترکیه دیدار نمود

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء ا.ا.ا در جریان سفر خویش به کشور ترکیه با وزیر تجارت ترکیه دیدار نمود.

در این نشست طرفین پیرامون تجارت، سرمایه‌گذاری، اتصال منطقوی و انکشاف همکاری های اقتصادی میان دو کشور صحبت نمودند.

محترم ملا صاحب هنگام سخنان خویش گفت، که افغانستان و ترکیه در طول تاریخ، دو کشور دوست و برادر بوده و اکنون برای انکشاف این مناسبات زمینه فراهم گردیده و نیاز است، که هر دو طرف از آن استفاده خوب نمایند.

محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء در این دیدار پیرامون توسعه تجارت، سرمایه‌گذاری در پارک‌های صنعتی، انکشاف تشبثات کوچک و متوسط، بازگشایی دهلیز هوایی میان دو کشور، راه اندازی نمایشگاه ها، همکاری مشترک اتاق های تجارت دو کشور، ایجاد اتاق مشترک تجارتی و افزایش سرمایه گذاری در افغانستان از سوی سرمایه گذاران ترکی صحبت های همه جانبه نمودند.

محترم عمر بولات وزیر تجارت ترکیه به محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء پیرامون انکشاف تجارت بین دو کشور و تشویق سرمایه گذاری ترکی در افغانستان اطمینان داد و افزود که در این مورد ادارات مربوطه باهم کار خواهند نمود.

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند

د ترکیې د صنعت‌کارانو او سوداګرو د غیر دولتي ټولنې له رئیس او ترکي پانګوالو سره وکتل

د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند ترکیې ته د خپل سفر په ترڅ کې د ترکیې د صنعت‌کارانو او سوداګرو د غیر دولتي ټولنې موسیاد (MUSIAD) له رئیس ښاغلي محمود اسمالي او یو شمېر ترکي پانګوالو سره وکتل

دغه لیدنه د موسیاد ټولنې د دفتر په مرکزي ودانۍ کې ترسره شوه، چې پر ترکي پانګوالو سربېره پکې د هغو لویو شرکتونو او بېلابېلو سکتورونو رئیسانو او استازیو هم ګډون کړی و، چې د ساختماني توکو، د برېښنا تولید، مخابراتو، زېربناوو جوړولو، اوبو بندونو، کرنې او لوجستیکي خدماتو وړاندې کولو په برخو کې اوږده مخینه او بریالۍ کاري تجربه لري.

د یادې کتنې پر مهال د ریاست‌الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند ترکي پانګوال په افغانستان کې پانګونې ته راوبلل او زیاته یې کړه چې په افغانستان کې د پانګونې شرایط اسانه شوي او ترکي پانګوال دې له دې فرصته پوره استفاده وکړي.

د موسیاد ټولنې مشر ښاغلي محمود اسمالي د ریاست‌الوزراء له اقتصادي مرستیال سره د یادې لیدنې پر مهال ترکي پانګوال په افغانستان کې په بېلابېلو برخو کې پانګونې ته وهڅول او زیاته یې کړه چې له دې فرصته د استفادې کولو په موخه دې ترکي پانګوال افغانستان ته لاړ شي. ښاغلي محمود زیاته کړه چې په افغانستان کې د سرتاسري امنیت په ټینګېدو سره په مختلفو برخو کې د پانګونې اسانتیاوې رامنځته شوې دي.

په دغه لیدنه کې له ترکي پانګوالو سره په افغانستان کې د پانګونې په برخه کې د شته فرصتونو په اړه هر اړخیز معلومات شریک شول او د اسلامي امارت له لوري د بشپړې همکارۍ او ملاتړ ډاډ ورکړل شو.

د یادونې وړ ده چې موسیاد (MUSIAD) د ترکي صنعت‌کارانو او سوداګرو یوه غیر دولتي ټولنه ده، چې په ۱۹۹۰ میلادي کال کې رامنځته شوې او په ۷۲ هېوادونو کې فعالیت لري.

مقالې

د اقتصادي موضوعاتو اړوند

د کابل ښار تر ځمکه لاندې اوبو کمښت؛

لاملونه او حل‌لارې

لیکوال: فضل ولي شیراني

د اوبو کمښت د نړۍ د نورو هېوادونو په شان د افغانستان لپاره هم یوه لویه ننګونه ده. د افغانستان د سطحي او تر ځمکه لاندې اوبو کچه کال په کال د کمېدو په حال کې ده. د اوبو دا کموالی تر ډېره په ښارونو په تېره بیا کابل ښار کې ډېر محسوسېږي. دا چې د دې ستونزې تر شا کوم لاملونه شته، له دغې ستونزې څنګه ځان ایستلی شو او په ټوله کې اوبه په انساني ژوند کې څومره ارزښت لري؟ هغه موضوعات دي چې په دې لیکنه کې بحث وربانديې شوی دی.

سریزه

د ځمکې پر سر د الله تعالی له نعمتونو څخه یو ستر نعمت اوبه دي، چې په نشتون کې یې بشر ته ژوند کول ناشوني دي. له وروستیو څو لسیزو راهیسې په نړۍ کې د صنعت بېساري پرمختګ او نفوسو له زیاتوالي سره دا ستر نعمت له کمښت سره مخ دی او د اوبو دغه کمښت په مستقیم ډول د ټولو خلکو په ځانګړې توګه د بې وزله خلکو پر ژوند منفي اغېز کړی دی.

د وروستیو څېړنو په پایله کې لیدل کېږي، چې په شمالي افریقا، منځني ختیځ، منځنۍ آسیا او د استرالیا په ځینو برخو کې د اوبو په کیفیت او کمیت کې بدلون راغلی او همداراز په هسپانیه کې د اروپا لومړنۍ دښته رامنځته شوې ده. پر دې سربېره ډېری ډنډونه یا جهیلونه او سیندونه وچ شوي دي، لکه په آسیا کې د اورال ډنډ. د اقلیم کارپوهانو د اټکلونو پر بنسټ تر ۲۰۲۵ کال پورې به په افریقا، پاکستان او هند کې نږدې ۱,۸ میلیارد وګړي د اوبو له کمښت سره مخ شي.

د اوبو کمښت د نړۍ د نورو هېوادونو په شان د افغانستان لپاره هم یوه لویه ننګونه ده. د افغانستان د سطحي او تر ځمکه لاندې اوبو کچه کال په کال د کمېدو په حال کې ده. د اوبو دا کموالی تر ډېره په ښارونو په تېره بیا کابل ښار کې ډېر محسوسېږي. دا چې د دې ستونزې تر شا کوم لاملونه شته، له دغې ستونزې څنګه ځان ایستلی شو او په ټوله کې اوبه په انساني ژوند کې څومره ارزښت لري؟ هغه موضوعات دي چې په دې لیکنه کې بحث ورباندې شوی دی.

د اوبو اهمیت او ارزښت

طبیعي سرچینې هره یوه یې ځانګړی اهمیت او ارزښت لري. دا به ستونزمنه وي چې موږ یې د ځینو اهمیت له پامه وغورځوو، خو ددې ټولو په منځ کې چې لومړیتوب لري، هغه اوبه دي. د ځمکې شاوخوا ۷۰سلنه اوبه او پاتې دېرش یې وچه ده؛ خو له دې اوبو څخه یوازې درې سلنه یې خوږې او د څښاک وړ دي او نورې مالګینې او د استفادې وړ نه دي.

خوږې او د کارونې وړ اوبه د ژوند اصلي ماده ده. د اوبو اهمیت له هېچا پټ نه دی، بشریت اوبو ته د څښاک، څارویو روزنې، کرکیلې، سمندري ترانسپورټ، د کبانو او نورو سمندري ژویو او بوټو لکه مرجانونو ترلاسه کولو، د برېښنا د تولید او دې ته ورته نورو برخو کې ډېره اړتیا لري. خو د اقلیم بدلون په بېلابېلو سیمو کې ډېرې ننګونې زېږولې او د اوبو د کمي ستونزې یې را ولاړې کړې دي. د روغتیا نړیوال سازمان له راپور سره سم انسان په ورځ کې لږ تر لږه ۳ لېتره اوبو ته اړتیا لري. شیدې ورکوونکي څاروي ۵۰ لېتره اوبو ته اړتیا لري، د یو کیلو وریجو د تولید له پاره درې زره لېتره اوبه مصرفېږي. د نړۍ یو نیم سلنه خوږې اوبه د واورې په بڼه دي او یو سلنه په سیندونو او جهیلونو کې دي، له دې یوه سلنه څخه یې تر نیمایي زیاتې په کروندو او کارخونو کې کارول کېږي او له پاتې هغو یې د څښاک له پاره استفاده

کېږي. له دې څخه جوته شوه چې له اوبو پرته ژوند ناشـونی دی، ځکه د انسانانو او ژویو لـه اړتیا څخه نیولې بیـا تر کرنې او صنعت پـورې چې کولای شي د انسـان اړتیاوې پوره کړي، ټول اوبو ته اړتیا لري او په نشتوالي کې یې دا هر څه له ستونزو او ان هلاکـت سره مـخ کېـږي. دا چې دا مهـال په نـړۍ کې خـوږې اوبـه مخ په کمېـدو دي، افغانسـتان هـم د نړۍ یوه برخـه ده او دلته هم د اقلیم او ځینو نورو علتونو له املـه اوبه مخ په کمېدو دي. په دې جمله کې یو هم د کابل ښار دی چې تـر ځمکه لاندې اوبو کچه یې ورځ تر بلې مـخ په ټیټېـدو ده او اوسـیدونکي یې له ستونزو سره مخ دي.

د کابل ښار تر ځمکه لاندې اوبو د کمښت لاملونه

اوبه د بشري ژوند یو مهم عنصر دی چې د ښـارونو پـه پراختیا او پرمختـګ کې یې ارزښتناک رول لوبولی دی. د بشر ژوند او د ښارونو پراختیا او پرمختګ په اوبو پورې تړلي دي. لـه دې امله زیاتره هېوادونه په دې هڅه کې دي چې وکولای شي د اوبو د کمښـت کړکېچ مهار کړي. په بېلابېلو هېوادونو کې د ښـاري اوبو د مدیریت له پـاره نوې تګلارې په دې تېرو دوو لسـیزو کې تجربه شـوې دي او هڅـه داده چې داسـې لارې چـارې ولټـول شي، څو له مخې یې ښاري اوبه په سم او معیاري ډول مدیریت او د اوبو د کمښـت سـتونزې ته پای ورکړل شي.

په کابل ښار کې د څښاک او نورو اړتیا وړ اوبـو د پوره کولو لپـاره د خلکو ټوله تکیه یوازې ترځمکه لاندې اوبـو باندې ده. له همدې امله په کابل ښار کې له ۲۵ څخه تر ۳۰ مترو پورې د اوبو کچه ټیټه شـوې ده. د ښار په زیاترو سیمو کې اوسمهال د هغـو څاګانـو اوبه وچې شـوې دي، چې ژوروالـی یې لـه ٦٠ نیولې بیا تـر ۸۰ او ۱۰۰ مـترو پورې رسـیږي. لـه دې امله زیاتره خلک له ستونزو سره مخ دي.

افغانسـتان پـه تېره بیـا د کابل ښـار تر ځمکې لانـدې اوبو پـه برخه کـې نه په علمي او نه په نظري ډول اغېزناک ګامونه پورته شـوي دي او نه ورتـه چا عملي کار کړی دی، ان د ښـار اوسیدونکو او اړوندو ادارو تـه دا سـتونزه هېـڅ سـتونزه نه ده ښکاره شوې او سترګې یې پرې پټې کړې دي. دا چې د کابل ښـار تر ځمکه لاندې اوبه ولې کمې شوې دي، په اړه یې لاندې ځینې لاملونه یادولی شو:

لومړی؛ په کابل ښار کې هر کس په ورځ کې له ۹۰تر ۱۲۰ لیترو پورې اوبه مصرفوي. که چېرې د کابل ښار نفوس ۵،۵ مېلیونه حساب کړو او په شپه ورځ کې د استفادې وړ اوبه ۱۰۰ لیتره فرض کړو، نو په اټکلیز ډول ویلای شو، چې په یوه شپه او ورځ کې ۵۵۰ مېلیونه لیتره اوبه د کابل په ښار کې مصرفېږي. دغه شمېر ښیي چې په کابل ښار کې د اوبو د لګښت او زېرمه کولو ترمنځ بېلانس له منځه تللی دی او په راتلونکي کې یې دغه ښار ته باالقوه ګواښ رامنځته کړی دی.

دوهم؛ اوسمهال په کابل ښار او شاوخوا کې یې زیات شمېر ژورې څاګانې کیندل شوې دي او ددې ښار ایکوسیستم یې ګډوډ کړی دی. ژورې څاګانې نه یوازې دا چې تر ځمکه لاندې اوبو سطحه ټیټوي، بلکې د ښار د ژوند چاپېریال د ویجاړېدو لامل هم ګرځي او دا ستونزه ان د کابل ښار په بشپړ ډول له منځه تلو باندې تمامیدای شي.

درېیم؛ د کابل ښار اوبه په سم ډول نه دي مدیریت شوې او لا هم دغه ستونزه پر خپل ځای پاتې ده. د اوبو ناسم مدیریت د اوبو د ضایع کېدو او د بې ځایه مصرف لامل ګرځي. له دې سره به ترځمکې لاندې زېرمې وچې شي چې دا مهال مخ په کمېدو دي. له بل لوري ځینې نورې زیربناوې شته چې له مخې یې تر ځمکه لاندې اوبه مخ په کمېدو دي. له هغې جملې څخه د اوبو رسولو معیاري سیستم، د ښاري اوبو د بیا تصفیه کولو سیستم، کانالیزاسیون او د فاضلاب نشتوالی دی. دې ستونزو ته په تېرو نظامونو کې هېڅ هم پام نه دی کړی او له امله یې اوسمهال په کابل ښار کې ترځمکه لاندې اوبو سطحه ټیټه شوې او خلک یې له ګڼو ستونزو سره مخ دي.

د کابل ښار د اوبو د کمښت ستونزه او د اسلامي امارت هڅې

د څو پر له پسې کلونو وچکالۍ، د خلکو له خوا د زیاتو اوبو مصرفولو او له ژورو څاګانو څخه د لمریزې برېښنا په مرسته د پرېمانه اوبو را ایستل او په نړیواله کچه د تودوخې زیاتېدل ټول هغه لاملونه دي، چې وچکالي یې د ناورین کچې ته رسولې ده او د ځمکې د سر اوبو ترڅنګ یې تر ځمکه لاندې اوبو هم ناوړه اغېزه کړې ده. له دې اغېزو څخه افغانستان په ځانګړې ډول کابل ښار هم بې اغېزې نه دی پاتې شوی. دا ستونزه اوس نه، بلکې شاوخوا له شلو کالو راهیسې راروانه ده او ورځ تر بلې په دې ښار کې د اوبو کچه مخ په ټیټېدو ده. په تیرو حکومتونو کې نه خو د ښار ماستر پلان ته پاملرنه وشوه او نه یې هم د کانالیزاسیون غم وخوړل شو. ددې ترڅنګ په ښار کې تر ځمکه لاندې اوبو د کچې لوړولو له پاره کوم داسې پلان نه و چې له مخې یې وکولای شي، دا اوبه زیاتې او تغذیه کړي. که چېرې هغه مهال دې ټکو ته پاملرنه شوې وای اوس به د کابل ښار اوسېدونکي له دومره زیاتو ستونزو سره مخ نه وو.

واک ته د اسلامي امارت په رسېدو سره دې برخې ته تر یوه بریده پاملرنه شوې ده. د اسلامي امارت لومړی ګام دا و چې په کابل ښار او شاوخوا سیمو کې یې د ژورو څاګانو په کیندلو بندیز ولګاوه او اوسمهال چاته ددې اجازه نه ورکول کېږي چې په خپل سر داسې څاګانې وباسي. دوهمه دا چې د خوړو په مقابل کې د کار یوه پروژه چې د نړیوالو مرستندویه ټولنو له لوري پلې کېږي د هغې یې پوره ملاتړ وکړ. دغه راز یې د ځینو هېوادونو له لوري د مرسته شویو غنمو په مقابل کې خپله اسلامي امارت دغه پروژه د ښار په یو شمېر سیمو کې عملي کړه. په دې پروژه کې د کابل او شاوخوا ولسوالیو کې د غرونو په لمنو او غونډیو کې زابرونه و ایستل شول چې پر مټ یې د واورې او باران اوبه زېرمه او تر ځمکه لاندې اوبو په تغذیه کې رغنده رول لوبولی شي.

دغه راز د اقتصادي کمیسیون په غونډه کې چې مشري یې د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند پر غاړه ده، د پنجشیر له سیند څخه د اوبو د نل لیکې د غځولو په طرحه باندې بحثونه شوي دي. د اوبو ددې نل لیکې په غځېدلو سره به د کابل ښار د اوبو ستونزه په بشپړ ډول له منځه ولاړه شي. په همدې ډول د یاد کمېسیون په غونډه کې په کابل ښار کې له تولیدي شرکتونو او کارخونو څخه په کلکه وغوښتل شول چې نور دې دغه شرکتونه او کارخونې د خپلې اړتیا وړ اوبه له ژورو څاګانو څخه نه، بلکې له ښار څخه بیرون سطحي اوبو څخه پوره کړي. ددې کار موخه داده چې په ښار کې ترځمکه لاندې اوبو په مصرف کې کموالی راشي او زیرمې بېرته ډکې شي.

سپارښتنې

که چېرې حکومت غواړي چې د هېواد په کچه او په ځانګړي ډول کابل ښار د څښاک د اوبو ستونزې له پاره دایمي حل‌لاره پیدا کړي، نو غوره به وي چې لاندې سپارښتنې په پام کې ونیسي:

- د ځمکې لاندې اوبو څخه باید په مسلکي توګه او له اړتیا سره سم، یعنې یوازې د څښاک له پاره ګټه واخېستل شي.
- د هېواد په کچه باید د کرنیزو ځمکو په خړوبولو کې تر ځمکې لاندې اوبو څخه ګټه اخېستنه په تدریجي ډول لومړی کمه او بالاخره دا چاره په ټپه ودرېږي، بدیلې لارې چارې یې پیدا شي.
- په دښتو، د غرونو لمنو، غونډیو او داسې نورو ساحو کې د ځمکې لاندې اوبو د تغذیې سرچینې رامنځته کول. یانې دا چې زابرونه وکیندل شي او کوچنې بندونه جوړ شي، څو په دې زابرونو او بندونو کې د ژمي په موسم کې واورې او د پسرلي او اوړي په موسم کې د باران اوبه زېرمه شي او له دې لارې تر ځمکه لاندې اوبو سطحه لوړه شي.
- د کابل ښار د اوبیزو زیربناوو بیارغونه او جوړول. ځکه دا مهال زیاتې اوبه په ښار کې د اوبو د ویش یا اوبو رسولو د معیاري شبکې نشتوالي له امله ضایع کېږي.
- د کابل ښار د اوبو پر مدیریت باید له سره کتنه وشي. ځکه په دې ښار کې د اوبو مدیریت سیستم نشته. که چېرې اوبه په سم ډول مدیریت شي، نو بیا له شک پرته چې د اوبو د کموالي او یا نشتوالي ستونزه به پای ومومي.
- د اوبو د لګښت پر سرانه وېش له سره کتنه. د اوبو کمښت ته په پاملرنې سره دا یوه اړتیا ده چې له اوبو څخه د ګټې اخیستنې په برخه کې د ښاریانو د عامه پوهاوي کچه لوړه شي او خلک دې ته وهڅول شي چې د اوبو په ورځني لګښت کې کموالی راولي، تر څو له ځمکې لاندې اوبه کمې راوخېژي او تر ځمکه لاندې اوبو زېرمې تر هغې چې یوه وړ حل‌لاره ورته پیدا کیږي، تشې نه شي.

پایله

پورتنیو ټکو ته که پاملرنه وکړو؛ نو دا به راته جوته شي چې کابل ښــار اوســېدونکي د ځمکې سر له اوبو تر اوسه کومه ګټه نه ده اخیستې او په دې ښار کې ژوند تر ډېره تر ځمکې لاندې اوبو پر مــټ مخ پر وړاندې روان دی. په دې ښــار کې تر اوسه په سلو کې سل سلنه خلک د څښلو او نورو اړتیاوو پوره کولو په موخه تــر ځمکې لاندې اوبو څخه چې د وچکالۍ او د اوبو د کموالي په موســم کې یــوه خوندي، د بــاور وړ او کم لګښــته اقتصادي وســیله ده، ګټــه پورته کــوي. خــو د ژونــد دا مهمــه سرچینه تر بېلابېلو ګواښونو لاندې هم ده. پرله پسې مدیریت یې ځکه مهم دی چې که په سم ډول اوبــه مدیریت نــه شي، نو له کنټروله وتلی یو حالت او ناورین به رامنځته کړي، که څو کاله وروســته د ښار نفوس تر اوه یا اتــه میلیونه واوړي، نو بیا ددې ویره شــته چې دا حیاتي منبع خلاصه او یا د چټلېدو له کبله له کاره ولوېږي. بیا به ممکنه نه وي چې دولت د کابل ټولو ښاریانو ته سطحي اوبه ورسوي، نو مخکې له دې چې ستونزه داسې یو حالت ته ورسېږي، پکار ده چې د ښــاریانو په ګډون حکومتي مســوولین د کابل ښــار ترځمکې لاندې اوبو د تلپاتې مدیریت حل پیدا کړي.

اســلامي امارت دې اړتیــاوو ته په پاملرنې سره هڅه کړې چې د کابل ښار تر ځمکه لاندې اوبه مدیریت کړي او په کابل ښــار کې د اوبو د کمښــت ستونزې که په بشپړ ډول حل نه شي تــر یوه بریده یې راکمې کړي. په دې لړ کې یې ځینې ګامونه پورته کړي دي چې کولای شي په ښار کې اوبه مدیریت کړي. اسلامي امارت په کابل ښار کې د ژورو څاګانو کیندل بند کړي او چاته اجازه نه ورکوي چې په خپلسري ډول دغه ډول څاګانې وکینــدي او ترځمکه لاندې اوبو ته زیان ورسوي. اسلامي امارت پر دې هم بســنه نه ده کــړې او ځینې طرحې او پلانونه یې چمتو کړي چې کابل ښار ته د اوبو رسولو معیاري سیستم رامنځته کړي. لــه دې طرحــو او پلانونو څخه یــو هم د پنجشیر له سیند څخه کابل ښار ته اوبو د نل لیکــې غځول دي. کــه دا پروژه عملي شي چې د عملي کېدو له پاره یې پیاوړې هــوډ شــته، نو بیا بــه د کابل ښــار د اوبو ستونزه له یوې مخې هواره شي.

اهمیت شاهراه ها و سرک ها
و کارکرد امارت اسلامی

نویسنده: هدایت الله واحدی

اعمار و بازسازی شاهراه ها، سرک ها و راه های مواصلاتی نقش بسزایی در رشد اقتصادی کشور داشته که به اتکای آن ضمن ســهولت ها در حصه رفت و آمد عامۀ مردم ســکتور اقتصادی کشور نیز توسعه یافته می تواند، با اهمیت سرشاری که این بخش دارد، خواستم تا پیرامون راه ها و شاهراه افغانستان، اهمیت و کارکرد های امارت اسلامی در این خصوص مطالبی را به شکل اجمالی جهت تسکین حس کنجاوی علاقمندان به رشته تحریر در آورم.

مقدمه

راه ها و سرک ها وسیله‌ای ارتباط جامعه بشری است که نه تنها در بخش تجارت مؤثر واقع می شود، بلکه از قرن ها به این سو وسیله‌ای شناخت و معرفی تمدن ها، فرهنگ ها و تهذیب های مختلف و انتقال آن بوده است. در زمان های گذشته تا اندازه زیادی تحکیم روابط میان کشورها و ادامه آن تحت تاثیر گشایش راه های تجارتی و توسعه این بخش بود. عرصهٔ مذکور در آن وقت از جهتی حایز اهمیت بود که راه بحری یا آبی وجود نداشت و یا هم کسی از آن استفاده نمی کرد. یا اینکه راه مذکور به مقایسه مسیر زمینی آن قدر مصون نبود، بناً راه های زمینی از اهمیتی زیادی برخوردار بود. اکنون هم این مسیر ها از اهمیت بسزای برخوردار بوده چنانچه سرک ها و شاهراه ها، شاهرگ های اقتصادی در هر کشور اند. در افغانستان در کنار آنکه جاده ها می تواند عامل رشد اقتصادی باشد برای رشد اقتصادی محلی، اقتصاد روستانشینان هم عاری از مفدیت نیست. در نزدیکی و روابط حسنه اقوام و باشنده گان این کشور نیز اثر گذار می باشد. اعمار و بازسازی شاهراه ها، سرک ها و راه های مواصلاتی نقش بسزایی در رشد اقتصادی کشور داشته که به اتکای آن ضمن سهولت ها در حصه رفت و آمد عامهٔ مردم سکتور اقتصادی کشور نیز توسعه یافته می تواند، با اهمیت سرشاری که این بخش دارد خواستم تا پیرامون راه ها و شاهراه افغانستان، اهمیت و کارکردهای امارت اسلامی در این خصوص مطالبی را به شکل اجمالی جهت تسکین حس کنجاوی علاقمندان به رشته تحریر در آورم.

راه های مهم افغانستان

افغانستان شبکهٔ چندان گسترده‌ای از راه ها را ندارد. به طور مختصر راه‌ها و تونل های اصلی این کشور عبارت‌اند از:

تونل سالنگ:

این تونل با طول ۲٦٧٦ متر به صورت فنی ساخته شده و عرض آن به طور متوسط به ۷متر بالغ می گردد. ارتفاع تونل مذکور ۷ متر می باشد.

راه پلخمری و شبرغان:

این راه نیز شاهراه بزرگ کشور بوده شهرهای عمده‌ای مانند، پلخمری، سمنگان، خُلم، مزار شریف، بلخ، آقچه و شبرغان را با هم وصل می‌نماید. طول این راه ۳٦۰ کیلومتر بوده و عرض آن ۱۰ متر است.

راه کابل - قندهار:

این راه یکی از مسیر های درجهٔ اول ترانزیتی افغانستان بوده و ولایت‌های مهم کشور را با هم ارتباط می‌دهد. طول این راه ۴۸۳ کیلو متر و عرض آن ۱۱ متر می باشد.

راه قندهار- هرات- اسلام قلعه و تورغندی:

این شاهراه یکی از جدید ترین شاهراه افغانستان شمرده شده طول این راه یعنی از قندهار تا تورغندی (قره‌تپه) ٦٧۴ کیلو متر بوده و دوازده متر عرض دارد.

شاهراه دلارام – زرنج:

که به نام مسیر ٦۰٦ نیز شناخته می‌شود، یک جاده دو بانده (دولینه)به طول ۲۱۷ کیلو متر است، که دلارام در ولایت فراه را به زرنج در ولایت نیمروز در نزدیکی مرز ایران متصل می کند.

شاهراه کابل- ننگرهار:

شاهراه کابل - ننگرهار مهمترین شاهراه بوده که طول سرک کابل الی ننگرهار از راه ماهیپر ۱۵۰ کیلو متر می باشد.

اهمیت سرک ها و شاهراه ها و کارکرد امارت اسلامی

مسلم است که سرک عبارت از ساختمانی است که به واسطه آن در انتقال مردم، وسایل و مواد از یک منطقه به منطقه دیگری، سهولت به وجود میآید. جهت انکشاف و ترقی اوضاع اقتصادی، سیاسی، صنعتی، اجتماعی وغیره، سرک از اهمیت بسزایی برخوردار است. سرک ها وسیله خیلی ها مهم و حیاتی در حیات اقتصادی یک جامعه می باشند. سرک، شهرها را با هم وصل و ارتباط مردم را مستحکم می کند. سکتور ترانسپورت و ترانزیت انسان ها و محصولات تجارتی، یکی از عوامل بسیار مهمی است که در هر عصر و در هر محدوده مکانی و زمانی در رشد و شکوفایی اقتصاد ملت ها و ایجاد رفاه اجتماعی مردم در جوامع مختلف، نقش عمده یی را بازی کرده و رول تعیین کننده داشته است. در دنیای امروزی انواع سیستم های ترانسپورتی و ترانزیتی وجود دارد. سیستم های ترانسپورت زمینی، ریلی و هوایی از عمده ترین این سیستم ها هستند که در نقل و انتقالات انسان ها، محصولات و مواد مختلف نقش بارزی را بر عهده دارند. موقعیت جغرافیایی افغانستان به نحوی است که پیوند دهنده کشورها و مناطق مختلف آسیا می باشد، احیا و انکشاف سیستم های ترانسپورتی می تواند نقش مهمی را در رشد و توسعه اقتصاد و تجارت در کشور ما بازی کند. پس باید به احیای سیستم های حمل و نقل و ترانسپورتی کشور که یکی از زیربنا های بسیار مهم اقتصادی در هر کشور به شمار می روند، بپردازیم، که خوشبختانه امارت اسلامی با توجه به این اصل مهم موازی به گزینش سیاست اقتصاد محور بازسازی و احداث سرک ها و راه های مواصلاتی و ترانزیتی را در اولویت برنامه های کاری خود قرار داده است، که از برخی این کارکردهای آن در این خصوص یاد آور می شویم.

کار بازسازی سرک شاهراه کابل -قندهار آغاز گردیده است. شاهراه مذکور که دارای ۴۸۳ کیلومتر طول است، بخشی از شاهراه حلقوی افغانستان محسوب می شود و از کمپنی کابل شروع می‌شود و از میدان شهر، غزنی و زابل می‌گذرد تا به عینو مینه قندهار می‌رسد، که محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء به تاریخ ۲۴سرطان سال روان امور قیر ریزی پروژه سرک ارغندی تا

بازار درانی شاهراه کابل- قندهار را افتتاح نمود و کار آن عملاً جریان دارد.
محترم ملا صاحب در مراسم افتتاح پروژه یاد شده حین سخنان خود گفت، که به مقایسۀ سایر شاهراه ها در شاهراه کابل- قندهار ازدحام بیشتر است. در دو طرف سرک تخریب شده این راه خانه ها و مسافرین ناشی از گرد و خاک سرک خامه زیاد به زحمت می باشند. ما از شرکت های قراردادی می خواهیم که کار این سرک را به زودترین فرصت ممکن با صداقت و امانتداری کامل بازسازی نمایند. امور بازسازی شاهراه کابل- قندهار به ۷ قسمت تقسیم گردیده، که از ارغندی تا بازار درانی به طول ۲۷ کیلومتر، ۱۱ متر عرض و دو پل بزرگ به طول ۵۰ او ۸۰ متر و دارای ۶۰ پلچک می باشد، که حدود یک میلیارد افغانی مصرف دارد. این سرک به حمایت امارت اسلامی از طرف سکتور خصوصی در ظرف یک سال بازسازی می شود، که با تکمیل آن سهولت های لازم برای مسافران و انتقال اموال تجارتی به میان خواهد آمد.
همچنان کار بازسازی سرک قندهار – ارزگان به طول ۵۵ کیلو متر شروع گردیده که به مصرف تقریباً ۲۵۵ میلیون افغانی از بودجه وزارت فواید عامه بازسازی می گردد. در مرحله دوم کار بازسازی شاهراه قندهار – هرات آغاز خواهد شد. به همین منوال کار شاهراه سالنگ آغاز گردیده است و کار اساسی این پروژه به تاریخ ۲۱ سرطان ۱۴۰۲ توسط محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء افتتاح گردید. محترم ملا صاحب در مراسمی که به مناسبت افتتاح پروژه یاد شده تدویر گردیده بود، گفت، که بعد از کانال قوش تیپه این دومین پروژه بزرگ ملی و اقتصادی است که به تکمیل آن تسهیلات لازم جهت رفت و آمد از شمال به جنوب و در بخش تجارت به میان خواهد آمد.
پروژه بازسازی سالنگ ها در شمال و جنوب سالنگ به حمایت امارت اسلامی افغانستان توسط سکتور خصوصی به طول ۸۰ کیلو متر در ظرف دو سال تکمیل می شود که برای هزاران تن فرصت های کاری را مساعد می سازد. به واسطه این شاهراه علاوه از ۹ ولایت شمالی کشور، چهار بندر بزرگ تجارتی به پایتخت کشور وصل می گردد.

همچنان کار ۷ پروژۀ سرک سازی از طرف معاون اقتصادی ریاست الوزراء افتتاح و در ساحات مختلف شهر کابل آغاز گردیده که این پروژه ها شامل بازسازی سرک کوتل خیرخانه میان شاهراۀ کابل – پروان به طول ۳۷۱۰ متر و عرض ۲۷متر همچنان به طول ۷۸۵۰ متر جویچه های سیخ دار کانکریتی، ۱۱ ایستگاۀ بس، سنگ کاری برای دیوارهای استنادی؛ ۸۱۰۷ مترمکعب می باشد که از بودجه شاروالی کابل به مصرف ۳۷۰ میلیون افغانی احداث و بازسازی می گردد. همچنان کار احداث و بازسازی پروژه های سرک ها و راه های مواصلاتی و ترانزیتی در مرکز و ولایات ادامه دارد، از جملۀ این هفت پروژه کار عملی سرک ارتباطی شمال- غرب کابل آغاز گردیده است، که در ظرف یک و نیم سال تکمیل و به بهره برداری سپرده می شود. با اعمار این سرک ولایت های شمال کشور مستقیماً با شاهراه بزرگ ترانزیتی کابل- هرات وصل می شود. به همین شکل مسؤلان وزارت فواید عامه امارت اسلامی می گوید که طی یک‌سال گذشته حدود ۱۸۳۱ کیلو متر سرک و ۱۰۰۰ متر پل را بازسازی و تعمیر کرده اند، داغ گیری سرک قلات - شینکی، پلچک ها به ارزش ٦ میلیون افغانی، ترمیم پنج پل به طول ۱۵۵ متر به ارزش ۱۵ میلیون افغانی و ترمیم ۳۰ کیلومتر سرک کابل – میدان شهر به ارزش ۴۸ میلیون افغانی، تکمیل شده است. همچنان سروی و دیزاین ۱۸۴ پلچک جدید، ۵۳۸ پلچک تخریب شده، ۲۳ پل و ٦۱۰ متر دیوار استنادی تکمیل گردیده و طی یک سال اخیر، ۱۸۳۱ کیلو متر سرک، ۱۰۰۰ متر پل، ۴۰۴ متر پل استحکامی، ۱۱۴۷ متر دیوار استنادی ترمیم و بازسازی و ۱۱۴۲ کیلو متر سرک پاک کاری شده است. این همه و همه تعهد امارت اسلامی را در حصه عمران و آبادانی کشور به منظور خدمت گذاری به وطن و مردم جهت داشتن زنده گی مرفه مبین است که ان شاءالله با این سعی و تلاش می توان به آینده درخشان که در آن خود کفایی اقتصادی میسر است امیدوار بود.

نتیجه گیری

اهمیت راه و مسیرهای ارتباطی در زنده گی جمعی بشر امری مبرهن است. رشد و توسعه بشری با جاده ها ارتباط مستقیم داشته است. ارزش راه ها تا به حدی است که سطح فرهنگی هر منطقه و میزان توسعهٔ را می توان با توجه به دوری و نزدیکی آن به جاده یا سرک ها تعیین کرد. شاهراه ها تنها مسیر رفت و آمد مردم عادی، قوای نظامی و یا بستری که فعالیت های تجارتی بر روی آن‌ها انجام می شود، نبوده بلکه به عنوان مهم‌ترین وسیلهٔ ارتباط جمعی، زمینه انتقال دستاورد های فکری و فرهنگی انسان ها به یکدیگر هم می باشد. با در نظرداشت این مبرمیت امارت اسلامی در کنار سایر بخش های اقتصادی، خدماتی و عام المنفعه بازسازی سرک ها، شاهراه ها و راه های مواصلاتی را در اولویت برنامه های کاری خود قرار داده است و به طور خستگی ناپذیر به سوی این هدف بزرگ در حرکت است، چنانچه کار بازسازی شاهراه کابل- قندهار، شاهراه سالنگ ها، سرک قندهار – ارزگان آغاز گردیده است به همین منوال کار چندین پروژهٔ سرک سازی در ساحات مختلف شهر کابل نیز آغاز شده است. همچنان تعمیر و بازسازی هزاران متر سرک، پل، پلچک و دیوارهای استنادی از فعالیت های می باشد، که امارت اسلامی انجام داده است .که با این سعی و تلاش می توان به آینده درخشان که در آن خودکفایی اقتصادی کشور میسر است امیدوار بود.

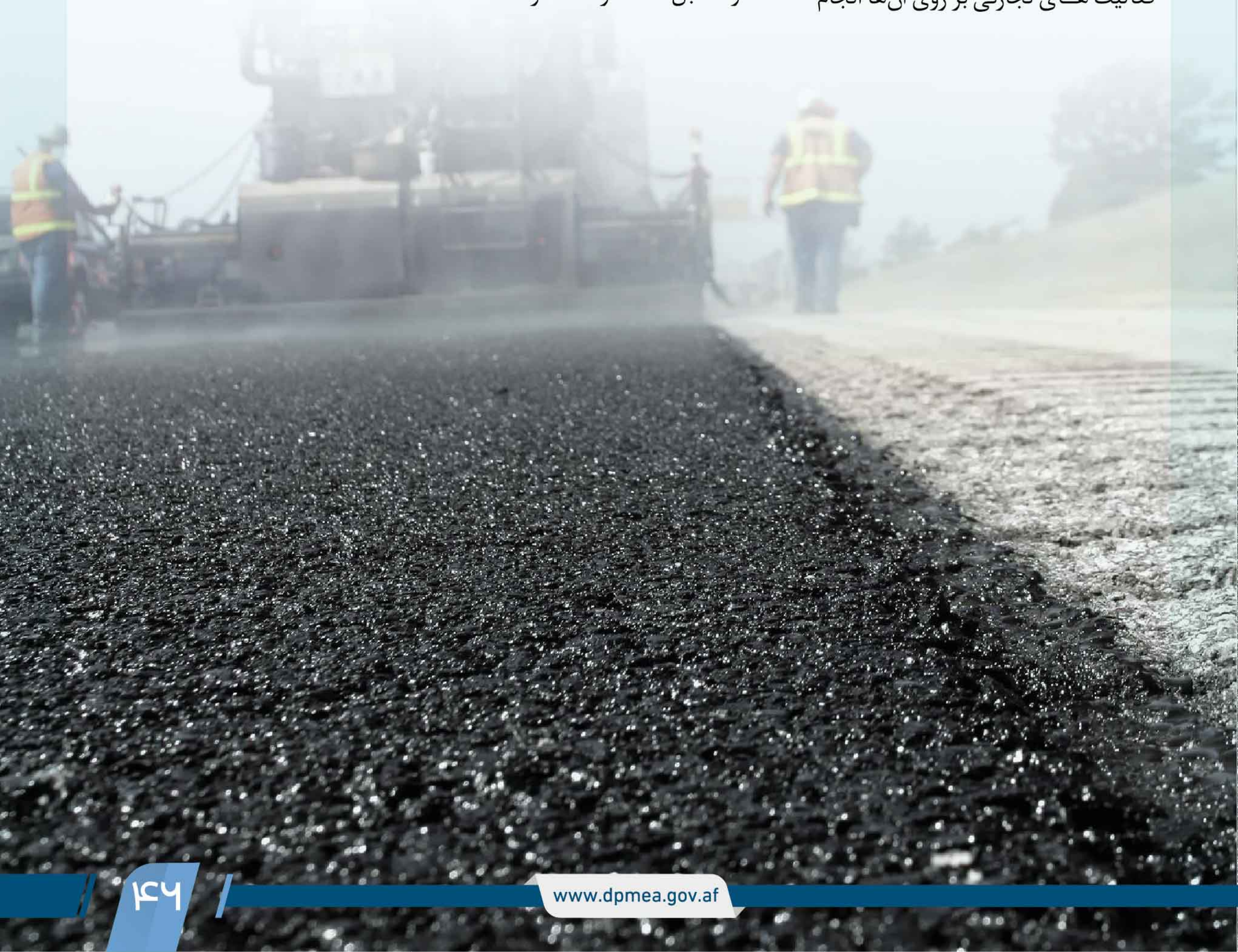

د رياست الوزراء اقتصادي مرستيال

الحاج ملا عبدالغني برادر اخوند

پيغامونه

د سالنگونو لويې لارې د بيارغونې چارو پروژه تر قوش‌تېپې کانال وروسته دوهمه لويه او ملي اقتصادي پروژه ده، چې په بشپړېدو سره به يې د افغانستان سوداگري او ترانزيټ د پام وړ وده وکړي.

موږ د منځنۍ او سويلي آسيا پر هېوادونو غږ کوو چې افغانستان د ترانزيټ لپاره تر ټولو امن او خوندي لار ده. په همدې موخه اسلامي امارت د نورو اسانتياوو پر رامنځته کولو سربېره د لويو سوداگريزو او ترانزيټي لارو بيارغونه هم پيل کړې ده.

د افغانستان اسلامي امارت له خپل لوري بهرنيو پانگوالو ته ډاډ ورکوي، چې په افغانستان کې په پانگونې سره به له ټولو هغو امتيازاتو برخمن وي، کوم چې افغان پانگوالو ته ورکول کېږي.

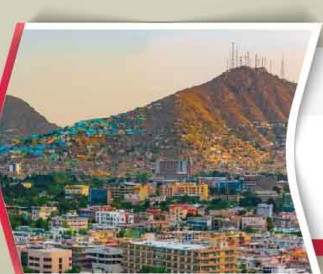

له ټولو کابل ښاريانو مو غوښتنه دا ده چې د لويو او ملي پروژو په بشپړولو او تطبيق کې له کابل ښاروالۍ سره همکاري وکړي. موږ بايد پر شخصي گټو ملي گټو ته لومړيتوب ورکړو.

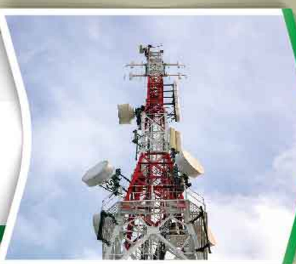

د افغانستان اسلامي امارت په ټول توان هڅه کوي چې هېوادوالو ته د ژوند د نورو برخو ترڅنگ په ښه او لوړ کيفيت مخابراتي خدمتونه وړاندې کړي. اسلامي امارت په دغه برخه کې ملي پانگوالو ته د پانگونې ښه زمينه برابره کړې او هر ډول ملاتړ يې کوي.

د اسلامي امارت له راتگ سره د امنيت په ټينگېدو په ټول هېواد کې پانگونې او د کانونو مسلکي را ايستلو ته تر بل هر وخت ښه زمينه برابره شوې او له دې برکته افغانستان تازه د بيارغېدو مرحلې ته داخل شوی دی.

پیام های

الحاج ملا عبدالغنی برادر آخند

معاون اقتصادی ریاست الوزراء

"بازسازی زیربناهای اقتصادی افغانستان به وقت و کار بیشتر نیاز دارد. امارت اسلامی به جدیت می کوشد تا در عرصه اقتصادی شاهد تحولات خوبی باشیم.

"من از همین جا اعلان می کنم، هر کسی که در بخش صنعت سرمایه گذاری نماید و برای امارت اسلامی از کمیت و کیفیت تولیدات خود ضمانت نماید، امارت اسلامی به منظور حمایت و بازاریابی تولیدات شان از واردات اقلام هم سان جلوه گیری می کند.

"امارت اسلامی جهت بازاریابی و معرفی تولیدات داخلی برای شهروندان در داخل و خارج کشور سلسله براه اندازی نمایشگاه ها را آغاز نموده است، که مثال خوبی آن در این اواخر راه اندازی دومین نمایشگاه ملی و بین المللی امام ابوحنیفه(رح) می باشد.

"امارت اسلامی در کنار تمامی صنعتکاران ایستاد است و هر نوع حمایت از آن ها را مسوولیت خود میداند. همچنان از همهٔ آن عده برادران و خواهران صنعتکار تشکر می کند، که به منظور پیشرفت و توسعه اقتصادی کشور در افغانستان سرمایه گذاری نموده اند.

"آن عده از سرمایه گذارانی که مقیم خارج اند، از همه آن ها دعوت می کنیم که به افغانستان بیایند و در این جا سرمایه گذاری نمایند و در بازسازی صنعت و اقتصاد کشور سهیم شوند.

"از شرکت های قراردادی خواست ما این است که شاهراه کابل- کندهار را به سرعت و کیفیت خوب بازسازی نمایند زیرا هموطنان ما هنگام رفت و آمد از این مسیر به مشکلات زیادی مواجه هستند.

Deputy PM for Economic Affairs,

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund's Messages

"The leaders of the Islamic Emirate are unwavering in their commitment to elevate Afghanistan's competitiveness, tirelessly dedicating themselves to this noble cause."

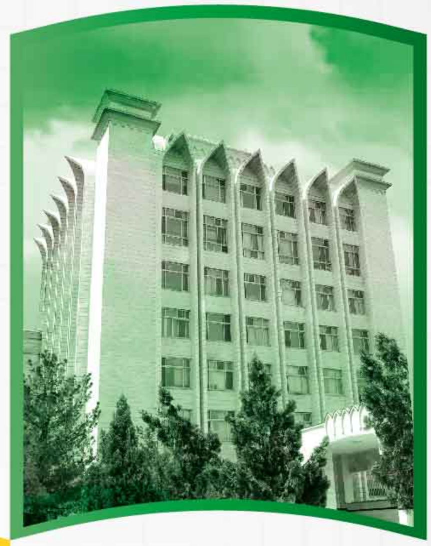

"The introduction of a unified central system in Afghanistan has not only benefited Afghans but also extended investment opportunities to foreigners, fostering an environment of economic growth."

"Over the past two decades, the safety of Afghan lives and property, particularly that of our national traders and investors, hung in the balance. Fortunately, with the re-establishment of the Islamic Emirate, their security is now assured, enabling them to conduct their businesses within a secure environment."

Deputy PM for Economic Affairs,

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund's Messages

“The divine blessing of Allah SWT has liberated the Afghan people from two decades of occupation, offering them the overall security they have yearned for over many years."

"Afghanistan is the shared homeland of all its people regardless of ethnic and linguistic biases. Let us work for the advancement of our nation, sparing our people from hardship and dependency."

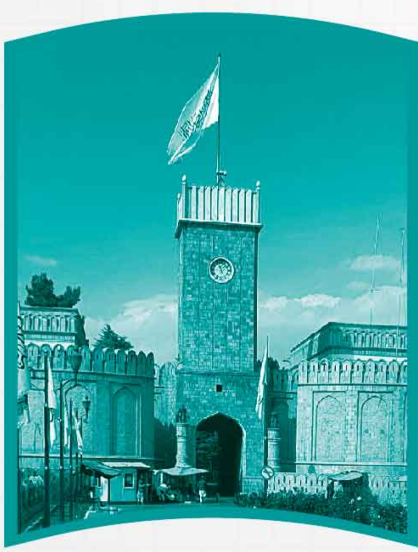

"Throughout its history, Afghanistan has celebrated various moments of freedom, but none parallel the significance of the 15th of August, a day that etches a unique chapter in our annals."

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund Meets Mr. Nail OLPAK, Chairman of DEİK During Türkiye Visit

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, during his visit to Türkiye, held a significant meeting with Mr. Nail OLPAK, Chairman of the Foreign Economic Relations Board of Türkiye (DEİK), along with prominent Turkish business figures.

This pivotal assembly took place at DEİK's central headquarters in Istanbul, drawing the participation of numerous Afghan and Turkish investors. Beyond addressing economic and trade matters, the discussion encompassed a comprehensive exploration of investment prospects within Afghanistan.

Distinguished leaders and delegates from major Turkish and global enterprises attended the session. These companies boast extensive experience in various sectors such as regional and global infrastructure development, mineral extraction and processing, agricultural mechanization, power generation, railway network construction, pharmaceuticals, food production, telecommunications, trade, and tourism.

During the visit, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, assured Afghan and Turkish investors of a propitious investment climate in Afghanistan, emphasizing that a foundation for investment has been solidified through enhanced security measures. Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund lauded the Islamic Emirate's efforts in facilitating investments spanning mining, agriculture, energy, infrastructure, industry, communication, trade, and diverse sectors, pledging full support to investors.

Attendants, largely comprised of representatives from companies experienced in Afghan investments, expressed resolute interest in seizing the available opportunities, aiming to mutually benefit both nations.

The Foreign Economic Relations Board of Türkiye (DEİK), a distinguished Turkish non-governmental organization established in 1985, stands as a testament to successful investments in 152 countries across diverse domains.

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund Meets Türkiye's Foreign Minister, Hakan Fidan

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs of the Islamic Emirate of Afghanistan, met with Türkiye's Minister of Foreign Affairs, Mr. Hakan Fidan.

During this session, both parties engaged in discussions pertaining to enhancing bilateral relations, fostering trade, promoting regional connectivity, and fostering economic cooperation between the two nations.

In his address, the Deputy Prime Minister emphasized that Afghanistan and Turkey share a deep-rooted friendship, underscoring the importance of cultivating robust political and economic ties.

Esteemed Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund deliberated on the augmentation of trade relations with Türkiye, proposed the establishment of collaborative trade chambers, advocated for the establishment of an air corridor, and urged Turkish investors to invest in Afghanistan. He also highlighted the significance of facilitating visa issuance for Afghan citizens.

Moreover, the Deputy Prime Minister requested Türkiye to ensure the well-being of Afghan refugees residing within its borders.

In response, Türkiye 's Minister of Foreign Affairs, Mr. Hakan Fidan, assured the Deputy Prime Minister of efforts to amplify trade between the two nations and to encourage Turkish investors to participate in Afghanistan's development. He affirmed the commitment of relevant institutions to collaborate closely in these endeavors.

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, during his visit to Türkiye, engaged in a productive meeting with Mr. Omer Bolat, the Minister of Trade of Türkiye

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs of the Islamic Emirate of Afghanistan during his visit to Türkiye, engaged in a productive meeting with Mr. Omer Bolat, the Minister of Trade of Türkiye.

The discussions between the two sides encompassed matters of trade, investment, regional connectivity, and the advancement of economic collaboration between the two nations.

Addressing the gathering, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, underscored the enduring bond between Afghanistan and Türkiye, emphasizing their historical camaraderie. He highlighted the current opportunity to amplify these relations, stressing the mutual imperative for both parties to harness this potential.

During this visit, Deputy PM for Economic Affairs, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, elaborated on the augmentation of trade ties with Türkiye, the promotion of investments in industrial zones, the nurturing of small and medium-sized enterprises, the establishment of an air corridor linking the two countries, and the organization of exhibitions.

He advocated for the establishment of a joint chamber of commerce as well as increased Turkish investment in Afghanistan.

Mr. Omer Bolat, the Minister of Trade for Türkiye, provided reassurance to Deputy PM for Economic Affairs, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, regarding the expansion of bilateral trade and the facilitation of investments from Turkish sources into Afghanistan. He affirmed that all relevant agencies would collaborate diligently to realize these objectives.

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund Meets Mr. Mahmut Asmalı and Turkish Business Leaders During Türkiye Visit

During his visit to Türkiye, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, engaged in a productive meeting with Mr. Mahmut Asmalı, President of the Independent Industrialists and Businessmen Association (MÜSİAD), alongside a delegation of Afghan and Turkish business figures.

The meeting took place at the headquarters of MÜSİAD. Attending the gathering were not only Afghan entrepreneurs and Turkish investors, but also executives and representatives from prominent companies across diverse sectors such as construction materials, power generation, telecommunications, infrastructure development, dams, agriculture, and logistics. These participants brought with them extensive and successful expertise within their respective fields.

During the session, Deputy Prime Minister Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund extended an invitation to Turkish investors, encouraging them to explore investment opportunities in Afghanistan. He emphasized the recent improvements in Afghanistan's investment climate, highlighting that Turkish investors should capitalize on this favorable situation.

Mahmut Asmalı, as the leader of MÜSİAD, lent his voice to the call for increased Turkish investment in Afghanistan. He urged Turkish entrepreneurs to consider venturing into various sectors in Afghanistan, underscoring the potential benefits waiting to be reaped. Furthermore, Mr. Mahmut Asmalı emphasized that the ongoing enhancement of security in Afghanistan has opened up avenues for investment, spurring facilities across multiple sectors.

The meeting served as a platform for the comprehensive exchange of information between Turkish investors and Afghan officials. Pertaining to investment prospects within Afghanistan, attendees received extensive insights, and the Islamic Emirate affirmed their unwavering cooperation and support.

It's noteworthy to mention that MÜSİAD, established in 1990, stands as a non-governmental organization representing Turkish industrialists and businesspersons, operating across 72 countries.

Deputy Prime Minister for Economic Affairs Addresses Afghan Expatriate Investors Conference in Türkiye

Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, during his visit to Türkiye, participated in and addressed a conference orchestrated by Afghan expatriate investors residing in the country.

In his speech, Mullah Baradar Akhund emphasized that the Afghans have been bestowed with divine blessings by liberating themselves from the 20 years long occupation and attaining the comprehensive security they had yearned for over decades. He further elaborated that during the past two decades, the safety of Afghan citizens, especially national traders and investors, remained uncertain. However, with the re-establishment of the Islamic Emirate, their security has been effectively restored, enabling them to conduct their business endeavors within a secure environment.

The Deputy Prime Minister for Economic Affairs articulated in the conference that the re-establishment of a unified central system in Afghanistan has not only extended investment opportunities to the Afghan populace but also to foreign entities. A compelling instance of this lies in the collaborative contracts and investments undertaken by Asian and European investors, in conjunction with Afghan counterparts, in the Ghorian mine located in Herat.

Within the context of this conference, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund expounded on the range of facilities provided by the Islamic Emirate to foster a conducive environment for investors. He highlighted the active participation of investor representatives in Economic Commission meetings, underscoring the commitment to bolstering economic growth. To expedite investor-related affairs and eliminate bureaucratic hurdles, a collective committee comprising representatives from all ministries and agencies has been instituted under the guidance of the Deputy Prime Minister for Economic Affairs' office. Additionally, a preference is extended to domestic investors in mining extraction contracts. The guidance of His Excellency Amir Ul Momineen Sheikh Hibatullah Akhundzada is driving the establishment of the National Economic Advisory Board of Afghanistan, which includes the representation of businesspersons and investors.

Concluding the meeting, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund reaffirmed that Afghanistan serves as a shared homeland for all Afghans, transcending geographical divisions, as well as considerations of ethnicity or language. He called upon Afghan investors residing in Turkey to reflect on the conditions and opportunities they anticipate in their homeland. With an ardent call to unite and collectively contribute to the nation's development, he aspired to emancipate the Afghan people from adversities and dependence on external aid.

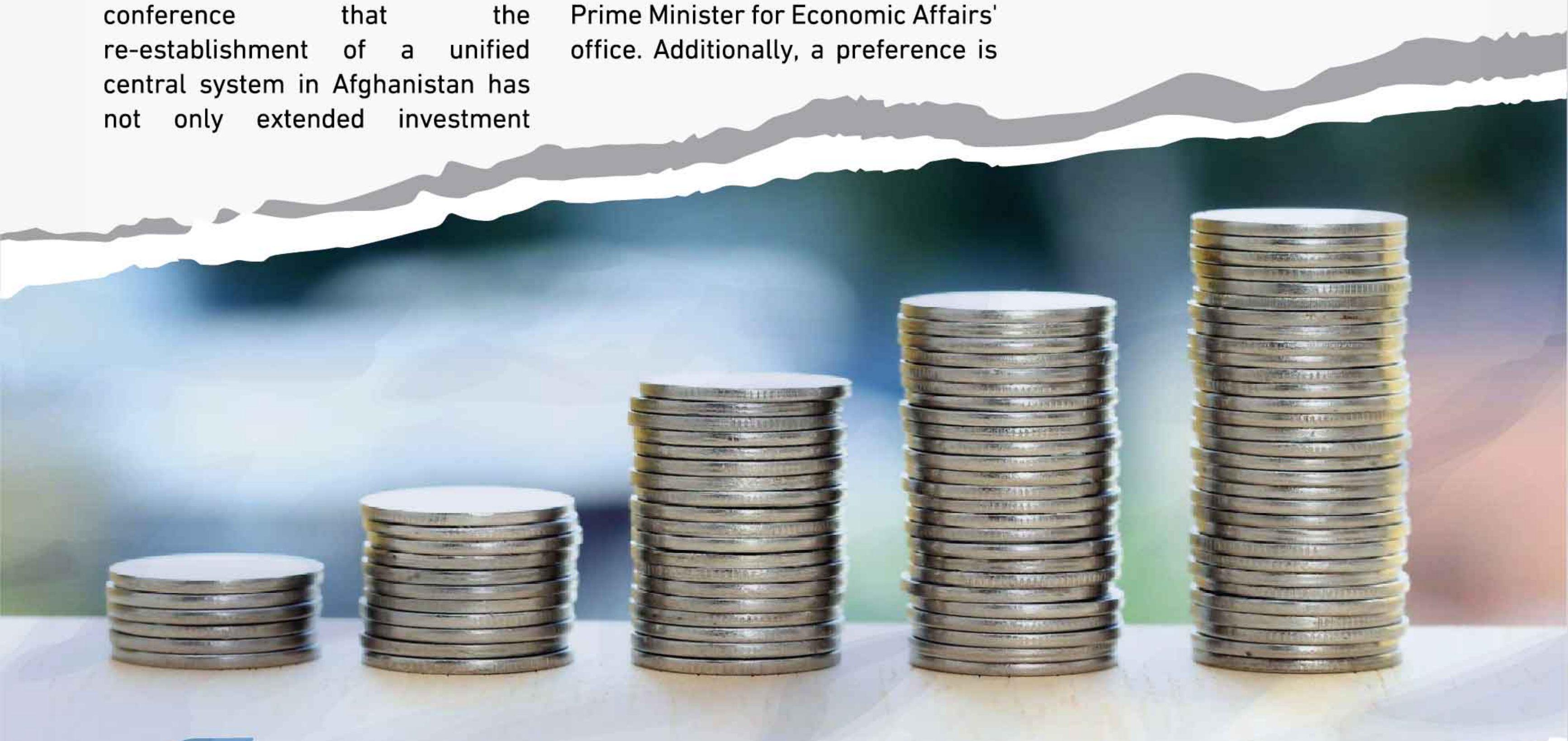

The Significance of Highways and Roads:

Islamic Emirate's Proactive Measures in Addressing the Matter

Hedayatullah Wahidi

Abstract

Highways and roads play a pivotal role in fostering connectivity and enhancing human interaction, serving as conduits not only for business but also for the transfer of diverse traditions, cultures, and civilizations. They serve as fundamental elements of a country's economy, enabling the movement of people and goods and contributing to economic development.

The Islamic Emirate of Afghanistan recognizes the profound significance of highways and roads in advancing societal progress and well-being. Beyond facilitating public and military mobility, and business transactions, they serve as vital tools for strengthening public relations and promoting intellectual and cultural achievements. As part of its commitment to various economic, service, and public welfare initiatives, the Islamic Emirate has made the restoration of roads and highways a top priority, actively working towards achieving this grand objective.

Revitalizing the country's transportation systems plays a crucial role in fostering economic growth and development. Therefore, attention to the reconstruction of the transportation infrastructure is deemed essential for every nation. Thankfully, the Islamic Emirate of Afghanistan has prioritized economic-oriented policies and has focused on roads, communication, and transit routes in its programs.

Noteworthy projects include the official inauguration of the asphalt highway from Arghandi to Durrani Bazar in the Kabul-Kandahar highway by the Deputy PM for Economic Affairs, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund. Additionally, the reconstruction of the 55-kilometer-long Kabul-Urzgan road has commenced.

A significant milestone was achieved with the inauguration of the Salang highway reconstruction project on July 12, 2023, by the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund. This project, spanning 80 km and involving both North and South Salang, will connect nine northern provinces with four major ports to the country's capital, significantly bolstering trade and connectivity.

Furthermore, seven road construction projects in various areas of Kabul city have been initiated under the guidance of the Deputy PM for Economic Affairs. Notably, the reconstruction of the 3,710-meter-long and 27-meter-wide Khairkhana-Kotal road on the Kabul-Parwan highway highlights the government's commitment to infrastructure development.

The Islamic Emirate's dedication to development and reconstruction is evident through these ongoing initiatives, serving the country and its citizens while striving to provide a peaceful and prosperous life. The emphasis on constructing and restoring highways and roads underscores the Islamic Emirate's commitment to fostering economic growth, transit, and overall progress for Afghanistan.

Keywords: highways, roads, construction, reconstruction, economy, transit

Water Scarcity in Kabul City: Causes and Remedies

Fazal Wali Shirani

Abstract

Water, a fundamental necessity for human life and a divine blessing, has become increasingly scarce due to rapid industrialization and population growth worldwide. This crisis has significantly impacted people's lives, particularly the impoverished communities. Recent research reveals alarming changes in water quality and quantity across regions like North Africa, the Middle East, Central Asia, and parts of Australia, with Spain witnessing its first desert. Many basins, lakes, and rivers, such as the Ural Basin in Asia, have dried up, with predictions indicating that approximately 1.8 billion individuals in Africa, Pakistan, and India may face water scarcity by 2025.

Afghanistan, like other nations, confronts the challenge of water scarcity, as both surface and underground water levels are steadily decreasing. The situation is particularly acute in its capital, Kabul.

Kabul city's reliance primarily on underground water for drinking and other necessities has led to a depletion of water levels by 25 to 30 meters, causing severe problems for many residents, particularly in areas where wells, often reaching depths of 60 to 80 and 100 meters, have dried up.

Several factors contribute to the decline in underground water in Kabul City. Excessive water consumption is a key driver, along with the widespread drilling of deep wells, disrupting the city's ecosystem.

In response to this critical issue, the Islamic Emirate has taken steps to address the water crisis. They have already prohibited the excavation of deep wells in Kabul and its surroundings. Moreover, they have initiated a constructive project to construct terraces on mountain slopes and hills, aimed at storing snow and rainwater and replenishing underground reserves. The community's involvement has been fostered by compensating them with donated wheat from other countries.

Additionally, the Economic Commission, chaired by Deputy Prime Minister for Economic Affairs, Mullah Abdul Ghani Baradar Akhund, held a comprehensive discussion regarding a pipeline extension from the Panjshir River to Kabul. They also urged production companies and factories in Kabul to source their water from surface water outside the city, rather than deep wells.

These initiatives indicate the Islamic Emirate's commitment to managing Kabul city's underground water and mitigating the water scarcity issue. Plans for a standardized water supply system, including the proposed pipeline extension from the Panjshir River, offer hope for resolving Kabul's water problems, albeit with a long-term vision.

Keywords: water, underground water in Kabul city, scarcity, industrialization, population, economic commission

Publisher:	Office of the Deputy PM for Economic Affairs
Editorial Board:	Maulavi Saeed Ali, Maulvi Zabihullah, Maulvi Abdullah Azzam, Amanullah Hanifi, and Fazal Wali Shirani
Chief Editor:	Maulvi Mohammad Asif
Deputy Chief Editor:	Ahmad Shah Rashed
Graphic Designer:	Ataurahman Saeid
Photojournalist:	Sayed Ashrat Rahmati
Printing Press:	Baheer Printing Press

Marmarin Palace, Malik Asghar Square, Kabul

Mobile: 0202107500

Email: media@dpmea.gov.af

Website: dpmea.gov.af

Please provide proper attribution when using content from this magazine.